

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΧΟΛΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ: ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΜΕ**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΣΤΑΤΗΡΑ ΑΝΘΗ (Α.Μ. 5263)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΑΛΦΕΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΚΑΣΤΟΡΙΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο τη διερεύνηση των αναπαραστάσεων της έμφυλης βίας στα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Συγκεκριμένα, διερευνάται το φαινόμενο των γυναικοκτονιών στην ελληνική κοινωνία, και η πλαισίωσή του από τα ΜΜΕ στη χώρα. Αναλυτικότερα, στο θεωρητικό μέρος, η παρούσα πτυχιακή εργασία εστιάζει στο πρόβλημα της έμφυλης βίας και των γυναικοκτονιών εν γένει και, με εποικοδομητικά γόνιμο στοχασμό, εξετάζει τόσο την ιστορική αναδρομή του φαινομένου, όσο και τα στατιστικά δεδομένα που το συνοδεύουν, προσδίδοντάς του ιδιαίτερα στοιχεία και γνωρίσματα κάθε φορά. Στο πλαίσιο αυτό, οριοθετούμε εννοιολογικά τις έννοιες της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας, σκιαγραφούμε τη διαχρονική αναπαράσταση των φαινομένων αυτών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και παρουσιάζουμε τη θεωρία της πλαισίωσης ως την κεντρική θεωρία των Μέσων εντός της οποίας τοποθετείται η μελέτη μας. Με τη βοήθεια της αναλυτικής παρουσίασης των δεδομένων θα επιχειρηθεί μια εμβάθυνση αυτών προς εξαγωγή συμπερασμάτων ικανών για την πληρέστερη κατανόηση της φύσης του διαχρονικού αυτού κοινωνικού φαινομένου. Τα ιδιαίτερα, μάλιστα, χαρακτηριστικά μιας γυναικοκτονίας είναι αυτά που αποτελούν εφελτήριο της διερεύνησης του τρόπου πλαισίωσης και παρουσιάσής της ως είδηση από τα μέσα ενημέρωσης μέσω των ποιοτικών χαρακτηριστικών που τηρούνται ή δεν πληρούνται με την δημοσιογραφική δεοντολογία. Στο τελικό μέρος της εργασίας διατυπώνονται τα συμπεράσματα και οι απόψεις γύρω από τη συνολική παρουσίαση του θέματος, μέσω της συνοπτικής παρουσίασης των κύριων σημείων αυτής.

Λέξεις κλειδιά : έμφυλη βία, γυναικοκτονία, ΜΜΕ, κοινωνικό φαινόμενο

ABSTRACT

The present study aims to investigate the representations of gender violence in the Greek Mass Media. Specifically, the phenomenon of femicide in Greek society is investigated, and its framing by the media in the country. In more detail, in the theoretical part, this thesis focuses on the problem of gender-based violence and femicides in general and, with constructively fruitful reflection, examines both the historical retrospective of the phenomenon, as well as the statistical data that accompany it, giving it particular elements and traits each time. In this context, we conceptually delineate the concepts of gender-based violence and femicide, outline the temporal representation of these phenomena in the mass media, and present framing theory as the central media theory within which our study is situated. With the help of the detailed presentation of the data, an in-depth analysis will be attempted to draw conclusions capable of a more complete understanding of the nature of this timeless social phenomenon. The special, indeed, characteristics of a femicide are those that are a springboard for investigating how it is framed and presented as news by the media through the qualitative characteristics that are met or not met with journalistic ethics. In the final part of the paper, the conclusions and opinions surrounding the overall presentation of the subject are formulated, through the summary presentation of its main points.

Key words: gender violence, femicide, mass media, social phenomenon

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ	7
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ	7
1.2 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ	8
1.2.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ	9
1.2.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΘΥΜΑ.....	10
1.2.3 ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ: ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΟΣ ΑΝΔΡΑ ΜΕ ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	11
1.3 ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	11
1.4 ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ.....	13
1.4.1 ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ	13
1.4.2 ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΑΜΦΙΘΥΜΟΥ ΣΕΞΙΣΜΟΥ	14
1.4.3 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ	15
1.4.4 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ	15
1.5 Ο ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ, ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ ΚΑΙ ΜΜΕ	18
2.1 ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ ΩΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ.....	18
2.2 ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΑΘΝΗ ΜΜΕ	19
2.2.1 ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΜΕ ΤΟΟ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΑ Μ.Μ.Ε ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.....	21
2.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΜΕ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	26
3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ.....	26
3.2. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ	27
3.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	29
4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	29
4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	61
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	64

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	70

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βασικό αντικείμενο και στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η διερεύνηση καθώς και η ανάλυση της έμφυλης βίας και των προεκτάσεων που αυτή λαμβάνει οδηγούμενη στη γυναικοκτονία και εν συνεχεία, ο τρόπος που τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) αντιμετωπίζουν αυτή την ιδιαίτερη μορφή εγκλήματος. Με τον όρο έμφυλη βία καλείται κάθε είδους διαχωρισμός ή βλαπτική συμπεριφορά σε βάρος ενός ατόμου ως συνέπεια του κοινωνικού του φύλου (αντικειμενικού ή υποθετικού) όπως επίσης και του σεξουαλικού του προσανατολισμού. Πέρα και πάνω από αυτόν τον γενικό όρο η έμφυλη βία μπορεί να συμπεριλάβει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων των οποίων η βλαπτική επιδίωξη στρέφεται κατά της αξιοπρέπειας και της γενικότερης ακεραιότητας των ατόμων που την υφίστανται. Σε αυτές τις βλαπτικές συμπεριφορές περιλαμβάνονται, οι απειλές, ο εξαναγκασμός, η στέρηση της ελευθερίας με κάθε τρόπο και μέσο. Ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που η έμφυλη βία λαμβάνει μια αόρατα ασφυκτική μορφή μέσω της αναφοράς του θύτη στην άσκηση υπαρκτής ή υποτιθέμενης βίας κάνοντας χρήση της εξουσίας του, προς άσκηση κοινωνικού έλεγχου, «τιμωρίας» και «σωφρονισμού» των θυμάτων.

Συμφώνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας, ως γυναικοκτονία χαρακτηρίζεται η δολοφονία γυναικών και κοριτσιών λόγω του φύλου τους. Ο στατιστικός ορισμός όμως για την γυναικοκτονία, σύμφωνα πάντα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας, είναι, η δολοφονία γυναίκας από ερωτικό σύντροφο αλλά και ο θάνατος γυναίκας που προκύπτει, ως πράξη, συνειδητά επιβλαβούς για τις γυναίκες. Σε κάθε περίπτωση η γυναικοκτονία δεν αποτελεί απλώς μια εγκληματική πράξη όπου τα θύματα είναι γυναίκες και οι θύτες άνδρες, αλλά είναι ένα έγκλημα όπου η γυναίκα είναι το θύμα ακριβώς επειδή είναι γυναίκα (αυτός εξάλλου είναι και ο λόγος που καθίσταται ειδική περίπτωση). Η ειδοποιός διάφορα αυτού του εγκλήματος, που διαφοροποιεί την γυναικοκτονία από την ανθρωποκτονία είναι η παρουσία της

έμφυλης αίτιας η οποία και δίνει την ξεχωριστή ταυτότητα σε αυτή την εγκληματική συμπεριφορά (Justina.gr 2021).

Στη συνέχεια της εξέτασης του φαινομένου η ερεύνα εστιάζει στον ρόλο των μεσών μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) και των χαρακτηριστικών που η ενημέρωση λαμβάνει μέσα από διαδικασίες και πρακτικές που ακολουθούνται προκειμένου η είδηση να παρουσιαστεί στο κοινό. Σε αυτό το στάδιο της μελέτης γίνεται προσπάθεια να εκτεθούν και να αναλυθούν όλοι οι επιμέρους παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο αλλά και το ύφος της παρουσίασης τόσο τον περιστατικών έμφυλης βίας όσο και των υποθέσεων γυναικοκτονίας στην ελληνική πραγματικότητα. Ο ρόλος των μεσών μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός στην εξέλιξη του προβλήματος διαχρονικά αλλά και στην περεταίρω διαμόρφωσή του, μιας και συμβάλει καθοριστικά στον επηρεασμό συνειδήσεων και στην δημιουργία αντιλήψεων είτε αναπαράγοντας υφιστάμενα πρότυπα είτε κατασκευάζοντας νέα.

Σκοπός της έρευνας που πραγματοποιείται είναι η διερεύνηση του φαινομένου της έμφυλης βίας διαχρονικά τόσο στην παγκόσμια όσο και στην ελληνική κοινωνία. Ιδιαίτερα, η γυναικοκτονία ως αποτέλεσμα της ύπαρξης βίαιης συμπεριφοράς μεταξύ των φύλων είναι το σημείο στο οποίο εστιάζει η παρούσα εργασία. Τέλος, αναλύεται επίσης ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης ως προς τον τρόπο με τον οποίο αυτά παρουσιάζουν το θέμα.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε δύο κύρια μέρη, στο θεωρητικό και στο εμπειρικό, οργανώνεται σε πέντε κεφάλαια και ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα της έρευνάς μας. Συγκεκριμένα, μετά την εισαγωγή, ακολουθεί, στο πρώτο κεφάλαιο, η επισκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με την έμφυλη βία και τον ρόλο των ΜΜΕ στην προβολή και την παρουσίασή της διαχρονικά. Στο δεύτερο κεφάλαιο, αποτυπώνεται το φαινόμενο των γυναικοκτονιών ως αποτέλεσμα της έμφυλης βίας καθώς και η παρουσίασή του από τα διεθνή αλλά και τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης. Στο τρίτο κεφάλαιο αποδίδεται η περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε ως προς τη συλλογή των δεδομένων ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο θα προβούμε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο θα διεξαχθούν τα συμπεράσματα και θα πραγματοποιηθούν προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Κάνοντας μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν και συγκεκριμένα στις αρχές τις δεκαετίας του 1980 : « ο ανήρ είναι η κεφαλή της οικογένειας και αποφασίζει περί παντός ό,τι αφορά τον συζυγικόν βίον » σύμφωνα με το άρθρο 1387 ΑΚ. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι μέσα στον ίδιο τον Αστικό Κώδικα, στην «καρδιά» του Συντάγματος της χώρας κατοχυρωνόταν νομικά η παραβίαση της ισότητας των δύο φύλων, νομιμοποιούνταν οι διακρίσεις σε βάρος της γυναίκας ενώ κατοχυρώνονταν εντός του νομικού πλαισίου το υποδεέστερο της γυναίκας μέσα στην οικογένεια. Απαιτήθηκαν αρκετοί αγώνες από το φεμινιστικό κίνημα της εποχής ώστε να αλλάξει το νομικό πλαίσιο γύρω από το οικογενειακό δίκαιο αλλά και ο τρόπος που ο νόμος «έβλεπε» την θέση της γυναίκας ως νομικής οντότητας στην οικογένεια και στην κοινωνία.

Με την θέσπιση του Ν. 1329/1983 έχουμε την έμπρακτη νομική κατοχύρωση της ισότητας των δυο φύλων, την κατάργηση της αλλαγής του επωνύμου της συζύγου, την καθιέρωση του πολιτικού γάμου και την κατάργηση του θεσμού της προίκας (κατάλοιπο της πατριαρχικής οικογενειακής δομής), οδηγώντας σε μια απόλυτα επιβεβλημένη ανάγκη αλλαγής του οικογενειακού δικαίου. Ακολούθως με τον Ν. 1419/84 ο βιασμός μετατράπηκε σε έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας από έγκλημα κατά των ηθών, δηλαδή από πράξη απλά προσβλητική προς την ηθική και την εν γένει δημόσια αιδώ, ενώ με τον Ν. 1609/86 νομιμοποιήθηκαν οι αμβλώσεις μια κατάκτηση πολυετών αγώνων του φεμινιστικού κινήματος (Στογιαννίδου 2020).

Επεκτείνοντας λίγο περισσότερο την αναδρομή μας μέσα στην ελληνική πραγματικότητα, διαπιστώνουμε ότι στην Ελλάδα οι γυναίκες απέκτησαν πολιτικά δικαιώματα το 1952. Όμως η αρχή της ισότητας των δυο φύλων καθιερώθηκε το 1975 στο ελληνικό Σύνταγμα ενώ την περίοδο 1981 – 1989 άρχισε η ουσιαστική εφαρμογή της ισότητας των δυο φύλων με νομοθετικές ρυθμίσεις που στόχευαν στην εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών. Από τα παραπάνω εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι για αιώνες η θέση αλλά και η ύπαρξη της γυναίκας μέσα στο νομικό σύστημα όπως επίσης και στην κοινωνία ήταν γεμάτη περιορισμούς εν μέσω διακρίσεων. Αυτή ακριβώς η κατάσταση των περιορισμών και των διακρίσεων

άφηνε, στην καλύτερη περίπτωση, την βία σε βάρος της γυναίκας πρακτικά ατιμώρητη, στην χειρότερη περίπτωση ίσως και να την παρακινούσε (Σανδάλη 2001).

1.2 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η έμφυλη βία είναι ένα καθημερινό φαινόμενο με παγκόσμιες προεκτάσεις, στρεφόμενο κυρίως ενάντια σε γυναίκες και νεαρά κορίτσια όπως και σε άτομα της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ. Με τον όρο έμφυλη βία εκφράζεται οποιαδήποτε επιβλαβής πράξη, κατά της αξιοπρέπειας και της γενικότερης ακεραιότητας όσων την υφίστανται. Μπορεί δε να τελεστεί τόσο σε ιδιωτικό όσο και σε δημόσιο χώρο (σπίτι, χώρος εργασίας, μέσα μαζικής μεταφοράς κλπ.) πλήττοντας κυρίως την θέληση του ατόμου. Η διαφοροποίηση αυτής της μορφής βίας, έχει τις ρίζες της στην ιστορικά διαπιστωμένη ανισότητα στις σχέσεις κοινωνικής ισχύος – εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, η οποία οδήγησε στην επικράτηση των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις σε βάρος τους. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι, ακόμα και οι απειλές τέτοιων πράξεων, όπως ο εξαναγκασμός αλλά και η στέρηση της ελευθερίας αποτελούν έμφυλη βία. Γενικά μέσα από αυτό το είδος βίας εμπεριέχεται η χρήση υπαρκτής ή υποτιθέμενης δύναμης – εξουσίας, ενώ χρησιμοποιείται ως μέσο άσκησης κοινωνικού ελέγχου, τιμωρίας και «σωφρονισμού» όσων την υφίστανται (Τσώνη 2020).

Η έμφυλη βία έχει ως αποτέλεσμα σωματικά, σεξουαλικά ή ψυχικά τραύματα. Στην πλέον ακραία της μορφή, μπορεί να οδηγήσει στην γυναικοκτονία. Όλες οι μορφές και εκδοχές της έμφυλης βίας συνιστούν ποινικά κολάσιμες πράξεις (συχνά κακουργηματικού χαρακτήρα) και τιμωρούνται αυστηρότατα από την ελληνική νομοθεσία. Επιπρόσθετα, με την επικύρωση της σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την Ελλάδα (2018), διατυπώνονται με αυστηρά συστηματοποιημένο τρόπο, ποινικοποιούμενες μορφές έμφυλης βίας αλλά και ενδοοικογενειακής βίας, που έως τώρα δεν αναγνωρίζονταν νομικά ως τέτοιες (παρενοχλητική παρακολούθηση – stalking, οικονομική βία, ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, εξαναγκαστικός γάμος).

Με βάση τους διεθνώς αναγνωρισμένους ορισμούς της έμφυλης βίας, οι βασικοί τύποι της είναι τέσσερις : σεξουαλική, σωματική, ψυχολογική και οικονομική βία. Πρέπει να επισημανθεί ότι σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, το εκάστοτε νομικό

σύστημα μπορεί να ορίζει με διαφορετικό τρόπο ή ακόμα και να συμπεριλαμβάνει και άλλες νομικά αναγνωρισμένες μορφές έμφυλης βίας (gender based violence). Συνοψίζοντας, κατά την Τσώνη (2020), οι μορφές έμφυλης βίας είναι:

- λεκτική
- σωματική
- ψυχολογική – συναισθηματική κακοποίηση
- παρενόχληση
- εμπορία ανθρώπων (human trafficking)
- σεξουαλική εκμετάλλευση
- οικονομική βία
- εξαναγκαστικός γάμος
- ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων
- παρενοχλητική παρακολούθηση (stalking).

1.2.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθούν και να καταδειχθούν συγκεκριμένα παραδείγματα αυτής της μορφής βίας, τα οποία και θα βοηθήσουν στην πληρέστερη ανάλυση και εμβάθυνση των χαρακτηριστικών της. Τα παραδείγματα έμφυλης βίας δύναται να διακριθούν γενικά σε σωματικά, οικονομικά, κοινωνικά και σεξουαλικά. Ως τέτοια παραδείγματα αναφέρονται, χαστούκια, σπρώξιμο, τράβηγμα των μαλλιών, χτυπήματα με χρήση αντικειμένων ή χεριών σε ολόκληρο το σώμα ή σε μεμονωμένα σημεία αυτού, πρόκληση εγκαυμάτων επίσης συνολικά στο σώμα ή σε σημεία του, πνιγμός, πυροβολισμός, επίθεση με οξύ ή χημικές ουσίες, αλλά ακόμη και λεκτικές απειλές, εξύβριση, δυνατές φωνές, εξευτελισμός καθώς και οποιαδήποτε υπονόμηση της αυτοπεποίθησης του ατόμου.

Σε οικονομικό – κοινωνικό επίπεδο η έμφυλη βία μπορεί να παρουσιαστεί ως απαγόρευση ή παρεμπόδιση του δικαιώματος στην εργασία, έλεγχος των περιουσιακών στοιχείων και του εισοδήματος, απόσπαση του μισθού του θύματος ή άρνηση της κατά βούληση αξιοποίησής του, αποκλεισμός από χρηματοπιστωτικούς πόρους, παρεμπόδιση στην πρόσβαση σε κοινωνικά αγαθά (όπως στην παιδεία ή την υγεία).

Τέλος, παραδείγματα σεξουαλικής μορφής έμφυλης βίας είναι οποιαδήποτε πράξη ή απόπειρα τέτοιας πράξης χωρίς την εκούσια και ελεύθερη συναίνεση του θύματος. Κατά την άσκησή της αρκετές φορές γίνεται χρήση σωματικής βίας, εξαναγκασμός και επίκληση της βίας με αποτέλεσμα την πρόκληση βλαβών στο θύμα. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται τόσο ο βιασμός όσο και η απόπειρα αυτού, η σεξουαλική κακοποίηση, η σεξουαλική παρενόχληση αλλά και η εμπορία ανθρώπων προς σεξουαλική εκμετάλλευση, ο ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, η καταναγκαστική εγκυμοσύνη με τις καταναγκαστικές εκτρώσεις. Εντός των ορίων της σεξουαλικής βίας τοποθετούνται και τα ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια, οι μη επιθυμητές μορφές οικειότητας όπως φίλημα, άγγιγμα, η θώπευση των γεννητικών οργάνων ή άλλων ιδιωτικών σημείων του σώματος. Κάποια επιπλέον παραδείγματα είναι ο εξαναγκαστικός γάμος, η εξαναγκαστική πορνεία και η παρενοχλητική παρακολούθηση (Τσώνη 2020).

1.2.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΘΥΜΑ

Η έμφυλη βία έχει άμεσες και πολλαπλές συνέπειες που διαχέονται σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας του ατόμου που την υφίσταται. Πρωτίστως όμως απειλείται η σωματική υγεία και αρτιότητα των γυναικών και των ατόμων που αποτελούν θύματα της βίας αυτής. Χαρακτηριστικά αναφέρονται σωματικές βλάβες, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα ακόμα και θάνατος (γυναικοκτονία). Όταν γίνεται λόγος για γυναικοκτονία εννοούμε την ανθρωποκτονία γυναικών από πρόθεση εξαιτίας του φύλου τους. Αποτελεί την πλέον ακραία μορφή της έμφυλης βίας. Η άσκησή της γίνεται με σκοπό τον κοινωνικό έλεγχο του σώματος αλλά και των επιλογών των γυναικών (psychologynow.gr 2020).

Οι ψυχολογικές επιπτώσεις της έμφυλης βίας είναι εξίσου σημαντικές, χωρίς να μπορούν να αγνοηθούν και παρατίθενται ως εξής:

- Διαταραχή μετατραυματικού στρες. Χαρακτηριστική εδώ είναι η υπερδιέγερση, οι διαταραχές του ύπνου και ο φόβος που σχετίζεται με το κρεβάτι καθώς και η ευερεθιστότητα, ο θυμός και η εχθρότητα.
- Κατάθλιψη. Σε αυτό το στάδιο παρατηρείται λήθαργος και γενικότερες διαταραχές του ύπνου, αυτοκτονικός ιδεασμός και απόπειρες αυτοκτονίας.

- Κοινωνική αγχώδης διαταραχή / κοινωνική φοβία. Πολλαπλά είδη φοβίας με διατροφικές διαταραχές ή απώλεια αυτοσεβασμού με τάσεις αυτοκτονίας παρατηρούνται σε αυτό το στάδιο.
- Νοσηρές στρατηγικές αντιμετώπισης. Εδώ παρατηρείται υιοθέτηση επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών, κάπνισμα, κατάχρηση οινόπνευματων ποτών ή/και χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Εκτός από τις προαναφερθείσες επιπτώσεις στην ψυχολογία του θύματος της έμφυλης βίας, εξίσου σημαντικές είναι και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον του ατόμου αυτού. Ενδεικτικά αναφέρεται, κατόπιν μελετών, ότι η ενδοοικογενειακή βία επιφέρει μακροχρόνιες και βαριές αρνητικές συνέπειες στην διανοητική, συναισθηματική και γενικότερη ψυχολογία των παιδιών της οικογένειας. Επίσης, βασική παρατήρηση και κοινό χαρακτηριστικό ανάμεσα σε γυναίκες που έχουν βιώσει την έμφυλη βία, είναι ότι, αρκετά μεγάλο ποσοστό αυτών δεν αναγνωρίζουν ότι έχουν υποστεί αυτό το είδος βίας. (Τσώνη 2020).

1.2.3 ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ: ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΟΣ ΑΝΔΡΑ ΜΕ ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Όπως έχει προαναφερθεί, η βία που ασκείται από τους άνδρες, αποτελεί μέσο άσκησης ενός είδους κοινωνικού ελέγχου. Αυτού του είδους η βία είναι δυνατόν να εκφράζεται συνειδητά αλλά και ασυνείδητα, αποσκοπώντας στον πλήρη έλεγχο της άλλης πλευράς, η οποία εν προκειμένω είναι η γυναίκα. Στις περισσότερες των περιπτώσεων οι άνδρες που εμπλέκονται σε περιστατικά έμφυλης βίας επηρεάζονται και κατευθύνονται σε αυτά συνεπεία μισογυνιστικών παραδοχών, περί γυναικείας σεξουαλικότητας και ανδρικής ανωτερότητας (psychologynow.gr 2020).

1.3 ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Η βία αλλά κυρίως η έμφυλη εκδοχή της αποτελεί ένα φαινόμενο κλιμακωτής διαβάθμισης και εξέλιξης που διέρχεται στάδια ύφεσης για να ανακάμψει δριμύτερο. Παρά το γεγονός ότι ο θυμός αποτελεί ένα απόλυτα φυσιολογικό συναίσθημα, εντούτοις ο βίαιος άνθρωπος στερείται κοινωνικών δεξιοτήτων αλλά και ικανοτήτων, που να επιτρέπουν την ήπια εκτόνωση και δημιουργική εξωτερίκευση του θυμού, μέσω της δυνατότητας για διαπραγμάτευση και συμβιβασμό, συμβάλλοντας έτσι στη

δημιουργία ομαλών και αρμονικών σχέσεων. Συνεπώς και οι θύτες έχουν την ανάγκη υποστήριξης, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που αυτά τα άτομα έχουν υπάρξει θύματα κακοποίησης στο παρελθόν (Πική 2013).

Ενδιαφέρουσα παράμετρος της ψυχολογικής ανάλυσης είναι το γεγονός ότι τα άτομα που δεν έχουν εικόνες και παραστάσεις ενδοοικογενειακής βίας, δυσκολεύονται να κατανοήσουν τον λόγο που τα θύματα την αποδέχονται καρτερικά και την υπομένουν στωικά εντός της οικογενειακής εστίας. Η εξήγηση κατά κύριο λόγο βρίσκεται στην οικογένεια προέλευσης του θύματος. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία και κατά γενική ομολογία τα άτομα που κακοποιούνται σωματικά (αποδεχόμενα το γεγονός και κατ'εξακολούθηση) προέρχονται από οικογένειες που συγκαλύπτουν τη βία. Συνήθως τα άτομα που ως παιδιά έχουν γίνει μάρτυρες κακοποιητικής συμπεριφοράς ή ακόμη χειρότερα, έχουν υποστεί βία στην πατρική οικογένεια, δυσκολεύονται αρκετά στη συνειδητοποίηση του προβλήματος και περισσότερο στην αναζήτηση βοήθειας. Έτσι τα περισσότερα άτομα όταν αρχίσουν πλέον την αναζήτηση της βοήθειας ή την προσπάθεια βελτίωσης της κατάστασης, έχουν καταπονηθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να αναστείλουν ή και να αναιρέσουν κάθε προσπάθεια φυγής. Ως κύρια αιτία αυτής της παλινδρόμησης μπορεί να θεωρηθεί ο τραυματικός σύνδεσμος της γυναίκας με τον θύτη μέσω του μηχανισμού άμυνας της ταύτισης με τον επιτιθέμενο (Πική 2013). Οι περιπτώσεις όπου τα θύματα αντιμετωπίζουν με άρνηση τις κακοποιητικές συμπεριφορές θεωρώντας ότι δεν πρόκειται για κάποιο ιδιαίτερα αρνητικό γεγονός είναι πολλές και συχνά έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, διακρίνονται από διστακτικότητα και έχουν μάθει να υπακούουν σε στερεότυπες απόψεις. Ειδικότερα, γυναίκες που παραμένουν σε μια κακοποιητική σχέση κάνουν λόγο για καλές στιγμές ή εκφράζουν αισθήματα αγάπης αλλά και φόβου είτε για τη δυνατότητά τους να ζήσουν μόνες, είτε για την εκδίκηση του θύτη αλλά και το ενδεχόμενο να χάσουν τα παιδιά να προτιμήσουν να μείνουν μαζί του.

Η Πική (2013) επισημαίνει ότι η ενδοοικογενειακή βία έχει σημαντικές επιπτώσεις στα παιδιά, δημιουργώντας αισθήματα ανασφάλειας, σύγχυσης, πόνου και αγωνίας. Τα παιδιά που καθημερινά εκτίθενται στη βία διακατέχονται από ασταθή, συγκρουόμενα και εν τέλει ανεξέλεγκτα συναισθήματα για τους γονείς τους. Ενδεχομένως να νιώθουν θυμό και μίσος για τον πατέρα, όπως επίσης και ενοχές καθώς δεν μπορούν να προστατεύσουν τη μητέρα. Ενίοτε βέβαια ενοχοποιείται στα

μάτια τους και η μητέρα, η οποία διατηρεί παθητική στάση απέναντι στην κακοποιητική συμπεριφορά και τη συνολική της απαξίωση. Τα παιδιά που εκτίθενται, τέλος, σε εικόνες βίας έστω και μέσω της τηλεόρασης, παρουσιάζουν αυξημένες πιθανότητες εκδήλωσης βίαιων συμπεριφορών κατά την ενήλικη ζωή τους, μιας και η έκθεση στη βία απευαισθητοποιεί το άτομο, με άμεση συνέπεια τη μείωση των αναστολών. Τα αγόρια μάλιστα έχουν την τάση να μιμούνται περισσότερο τη σωματική βία απ' ό,τι τα κορίτσια εξαιτίας της άμεσης διασύνδεσής της με την ανδρική συμπεριφορά. Οι άμεσες συνέπειες της βίας στη συμπεριφορά των παιδιών έχουν να κάνουν κυρίως με την επιθετικότητα, την ανυπακοή, το αίσθημα φοβίας, την έλλειψη αυτοεκτίμησης, τις χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα καθώς και ψυχοσωματικά προβλήματα, όπως η εμφάνιση κεφαλαλγιών.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι η βία δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο κακοποιητικών συμπεριφορών και χαρακτήρων με ρόλους συχνά εναλλασσόμενους. Κυρίαρχο στοιχείο αυτής της φαυλότητας αποτελεί η τάση των ανθρώπων για επανάληψη είτε για να αισθανθούν κάποια μορφή οικειότητας είτε απλά ως προσπάθεια να διαχειριστούν τα συναισθήματα που τους δυσκολεύουν.

1.4 ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Υπάρχουν αρκετές θεωρίες που εξηγούν την παρουσία των στερεοτυπικών αντιλήψεων για τη βία με βάση το φύλο στο κοινωνικό σύνολο, οι οποίες εστιάζουν, κατά κύριο λόγο, στις επιπτώσεις της πατριαρχίας στις συμπεριφορές και τις σχέσεις στις ανθρώπινες κοινωνίες. Μεταξύ αυτών των θεωριών περιλαμβάνονται η θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας, ο αμφίθυμος σεξισμός, η φεμινιστική θεωρία και οι ποικιλίες της πατριαρχίας ((Fakunmoju et Bammeke 2017).

1.4.1 ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Για την περιγραφή καταπιεστικών συμπεριφορών μεταξύ των ομάδων, η θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας εξηγεί πώς και γιατί πολλαπλές κοινωνικές ομάδες (π.χ. φύλο, φυλή, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.) διατηρούν την κυριαρχία και διασφαλίζουν τη σταθερότητα της προνομιακής τους θέσης στην κοινωνία (Pratto et al. 1994). Μέσω πολιτιστικά κοινών ιδεολογιών και πεποιθήσεων, οι κοινωνικά κυρίαρχες ομάδες προκαλούν την καταπίεση και διατηρούν προκαταλήψεις εναντίον

των υποδεέστερων ομάδων. Η συμμετοχή στις κυρίαρχες ομάδες μπορεί έτσι να διαμορφώσει τις στάσεις και τις ιδεολογίες του ατόμου σχετικά με την κυριαρχία και να καθορίσει εν τέλει τον βαθμό στον οποίο τα άτομα αποδέχονται ή απορρίπτουν την κυριαρχία και τις ιδεολογίες κυριαρχίας έναντι των υποδεέστερων ομάδων. Για παράδειγμα, οι άνδρες είναι περισσότερο προσανατολισμένοι στην κοινωνική κυριαρχία από τις γυναίκες (Pratto et al. 1994). Αυτό συμβαίνει γιατί η εχθρότητα κατά των γυναικών, που προκαλείται από την πατριαρχία, είναι διάχυτη μεταξύ των κοινωνιών και η σοβαρότητα της ομαδικής ανισότητας ποικίλλει ανάμεσα στα διαφορετικά κοινωνικά σύνολα και σε κάθε δεδομένη κοινωνία διαχρονικά. Προσδιορίζονται έτσι, αφενός ο βαθμός στον οποίο αυτές οι πεποιθήσεις και τα στερεότυπα για τη βία με βάση το φύλο διαφέρουν αφετέρου δε οι επιπτώσεις της διαπολιτισμικής ανισότητας στις διαφορές των πεποιθήσεων και των στερεοτύπων που θα παρείχαν την απαραίτητη εικόνα για την κατανόηση της βίας έναντι των γυναικών.

1.4.2 ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΑΜΦΙΘΥΜΟΥ ΣΕΞΙΣΜΟΥ

Παρέχοντας πρόσθετες γνώσεις σχετικά με τις καταπιεστικές συμπεριφορές των κυρίαρχων ομάδων έναντι των υποδεέστερων ομάδων που περιγράφονται από την κοινωνική κυρίαρχη θεωρία, ο αμφίθυμος σεξισμός περιγράφει τον σεξισμό (δηλαδή την εχθρότητα ή την προκατάληψη κατά των γυναικών που διαπράττεται από άνδρες) να περιλαμβάνει αρχικά και τον εχθρικό σεξισμό, δηλαδή την αρνητική αξιολόγηση των γυναικών και τον καλοπροαίρετο σεξισμό, τη θετική αξιολόγηση των γυναικών. Σύμφωνα με τον Glick et al. (2000) η πατριαρχία, η διαφοροποίηση των φύλων και η σεξουαλική αναπαραγωγή συνδυάζονται για να δημιουργήσουν τόσο τον θετικό όσο και τον αρνητικό σεξισμό. Από τη μία πλευρά, η κυριαρχία των ανδρών δημιουργεί τις εχθρικές στάσεις για τις γυναίκες μια κυριαρχία που ενισχύεται σε μεγάλο βαθμό από τους ρόλους και τα στερεότυπα των φύλων, από την άλλη πλευρά η εξάρτηση των ανδρών από τις γυναίκες δημιουργεί τον θετικό σεξισμό, μια «υποκειμενικά καλοπροαίρετη αλλά πατερναλιστική στάση απέναντι στις γυναίκες», στην οποία οι γυναίκες θεωρούνται κατώτερες και χρειάζονται προστασία από τους άνδρες. Αν και ο Glick et al. (2000) αντιλήφθηκε ότι ο θετικός και ο αρνητικός σεξισμός είναι δύο αμοιβαία υποστηρικτικές ιδεολογίες και συμπέρανε ότι μια υποστηρικτική ιδεολογία αντανάκλα την ανισότητα και είναι απλώς ένα συμπλήρωμα

του αρνητικού σεξισμού, είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο ο προερχόμενος από την πατριαρχία σεξισμός και η ανισότητα των φύλων σε μεμονωμένες χώρες βοηθά στην κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών στα υφιστάμενα στερεότυπα για τη βία με βάση το φύλο.

1.4.3 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Πέρα από τη θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας και τον αμφίθυμο σεξισμό, η φεμινιστική θεωρία και η κατά βάση εστίασή της στην πατριαρχία προσελκύει ιδιαίτερη προσοχή στην εξήγηση της βίας κατά των γυναικών. Αν και διάφορα σκέλη της φεμινιστικής θεωρίας εμμένουν, ένα θεμελιώδες δόγμα της είναι η πεποίθηση ότι οι άνδρες κατέχουν μια προνομακική θέση στο κοινωνικό σύστημα, η οποία τους επιτρέπει να υποτάσσουν τις γυναίκες μέσω της ικανότητάς τους να διατηρούν τον έλεγχο των κοινωνικών δομών και θεσμών (Hunnicut, 2009 Watto, 2009). Ωστόσο, η φεμινιστική θεωρία υπέστη κάποιες οπισθοδρομήσεις με την πάροδο των ετών λόγω της αδυναμίας της να εξηγήσει τη διακύμανση της βίας με βάση το φύλο στο χρόνο και τον χώρο ή στην αδυναμία της να επιφέρει ικανοποιητικές απαντήσεις για έτερες μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαπράττονται από γυναίκες κατά των γυναικών ή των ανδρών.

1.4.4 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ

Μια πρόσφατη προσπάθεια για άμβλυνση των αδυναμιών της φεμινιστικής προοπτικής και εδραίωσης της επιρροής της πατριαρχίας στη βία κατά των γυναικών είναι οι ποικιλίες πατριαρχίας. Σύμφωνα με τον Hunnicutt (2009) πέντε είναι τα χαρακτηριστικά που αποτελούν τη βάση της θεωρίας των ποικιλιών της πατριαρχίας: Πρώτον, οι πατριαρχικές δομές είναι πολυδιάστατες έτσι ώστε να συλληφθεί ένα «εύρος διαφορετικών πατριαρχικών εκδηλώσεων μεταξύ πολιτισμών και φυλών». Έτσι, προτείνοντας ότι η βία κατά των γυναικών ποικίλλει με την πάροδο του χρόνου και του τόπου, μπορεί να υποτεθεί κατ' επέκταση ότι οι διαφορές στα αποτελέσματα της πατριαρχίας στις πεποιθήσεις και τα στερεότυπα για τη βία με βάση το φύλο θα ποικίλλουν με την πάροδο του χρόνου και του τόπου μεταξύ των κοινωνιών. Δεύτερον, η βία κατά των γυναικών από τους άνδρες μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο μέσω της κατανόησης της θέσης των ανδρών στην κοινωνική δομή, υποδηλώνοντας

έτσι ότι οι διαφορές που υπάρχουν όσον αφορά τη θέση των ανδρών στην κοινωνική δομή μεταξύ των κοινωνιών μπορεί να συμβάλλουν σε διαφορές και στις πεποιθήσεις και στα στερεότυπα για τη βία κατά των γυναικών. Τρίτον, «η απόκλιση δομής και ιδεολογίας» που επικρατεί σε κάθε κοινωνία και «η πατριαρχική ιδεολογία που μπορεί να διαρκέσει παρά τα κέρδη στην ισότητα των φύλων», καταδεικνύουν τη διαφορετική φύση της πατριαρχίας, ώστε να μπορεί να υποτεθεί ότι οι πατριαρχικές δομές και ιδεολογίες μπορεί να έχουν διαφορετικές επιπτώσεις στις πεποιθήσεις και στερεότυπα βίας με βάση το φύλο σε όλες τις κοινωνίες, ανάλογα με το κοινωνικό επίπεδο ανάπτυξης. Τέταρτον, η πατριαρχία δεν μπορεί να γίνει κατανοητή ανεξάρτητα από «άλλες μορφές ιεραρχίας και κυριαρχίας». Έτσι, καταλαμβάνοντας ή φιλοδοξώντας να καταλάβουν προνομιακές θέσεις, άνδρες και γυναίκες συμπεριφέρονται συχνά με τρόπους που διασφαλίζουν την επιβίωση των πατριαρχικών δομών και τις διαφοροποιημένες πεποιθήσεις και τις τυποποιήσεις, που διαιωνίζουν τις πατριαρχικές ιδεολογίες. Πέμπτον, τα πατριαρχικά συστήματα συνεπάγονται «λαβύρινθους δυναμικής εξουσίας» στους οποίους άνδρες και γυναίκες κατέχουν «διαφορετικούς τύπους και ποσότητες εξουσίας» αντί να εκλαμβάνονται ως δομικά συστήματα «καταπιεστών και καταπιεσμένων» (Hunnicut, 2009).

Λόγω αυτών των διαφορών μεταξύ των φύλων στις κοινωνικές θέσεις εξουσίας, είναι λογικό να υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των φύλων στις πεποιθήσεις και τα στερεότυπα που υποστηρίζουν τις διαφορές εξουσίας στις σχέσεις. Γενικά, η θεωρία των ποικιλιών της πατριαρχίας έχει επιπτώσεις στις πεποιθήσεις και τα στερεότυπα της βίας σε όλες τις κοινωνίες, καθώς μπορεί να βοηθήσει στην αποκάλυψη του τρόπου με τον οποίο άλλαξαν οι πεποιθήσεις και τα στερεότυπα για τη βία με βάση το φύλο σε κοινωνίες όπου η ανισότητα των φύλων έχει μειωθεί ή γιατί παραμένουν σταθερά σε κοινωνίες όπου κυριαρχούν οι πατριαρχικές ιδεολογίες (Hunnicut, 2009).

1.5 Ο ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Σύμφωνα με την Διδάκτορα Εγκληματολογίας κ. Άννα Κασάπογλου, το νομικό πλαίσιο, η κοινωνική πολιτική και πρωτίστως τα ΜΜΕ υποκρύπτουν σκόπιμα τα μισογυνιστικά κίνητρα και χαρακτηριστικά των δραστών έμφυλης βίας

ενισχύοντας μια νοσηρή κατάσταση, εργαλειοποιήσιμη στον έλεγχο της γυναίκας μέσω της ανδρικής κυριαρχίας. Αυτόν ακριβώς τον σκοπό, σε πολλές περιπτώσεις, φαίνεται να εξυπηρετεί η στάση των ΜΜΕ (είτε συλλογικά είτε μεμονωμένα), χρησιμοποιώντας τεχνηέντως τακτικές υποβάθμισης των περιστατικών έμφυλης βίας και των υποθέσεων γυναικοκτονίας, επιρρίπτοντας ευθύνες στο θύμα. Ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται η είδηση, τα γενικότερα ποιοτικά και τα ειδικότερα σημειακά χαρακτηριστικά που αυτή εμφανίζει σαν γεγονός προβαλλόμενο, σε πολλές περιπτώσεις κατευθύνει την σκέψη στη λογική της υπαιτιότητας του θύματος, μέσω της ενθάρρυνσης του θύτη. Μοιραία επομένως, η ενεργή συμμετοχή, του ατόμου στο οποίο ασκείται η βία, κρίνεται δεδομένη και η επαναθυματοποίησή του λαμβάνει νέα διάσταση, μέσα από αυτή την υπαιτιότητα. Ο τρόπος αυτός οδηγεί στην μετάθεση των ευθυνών και της υπαιτιότητας από τον δράστη στο θύμα δημιουργώντας την άποψη ότι κάτι δεν έγινε σωστά από το άτομο που υπέστη την βία. Με την πρακτική αυτή, η έμφυλη βία σαν περιστατικό μεταμορφώνεται σε είδηση και μέσα από του μηχανισμούς έλεγχου και τυποποίησης των ΜΜΕ μεταπίπτει σε προϊόν καθοριζόμενης αξίας από την τηλεθέαση. Επιπρόσθετα, η στρέβλωση που υφίσταται η έμφυλη ως είδηση, διαμέσου των ΜΜΕ, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην στοχοποίηση των θυμάτων της, αποδίδοντας σε αυτά συγκεκριμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά τα οποία προσδίδουν στο θύμα ένα, αόρατο με την πρώτη ματιά, πέπλο αρνητικής εικόνας. Τα χαρακτηριστικά αυτά, άλλοτε φανταστικά και άλλοτε παραποιημένα τοποθετούνται με αριστοτεχνικά διακριτικό τρόπο στον λόγο, με στόχο την υποβάθμιση της προκληθείσης βλάβης (Κασάπογλου 2022)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ, ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ ΚΑΙ ΜΜΕ

2.1 ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ ΩΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Στις μέρες μας υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός επιστημονικών μελετών που περιγράφουν αλλά και παρουσιάζουν την γυναικοκτονία ως μια «νέα» εγκληματολογική διάσταση, που εμφανίζεται σαν την πλέον ακραία εκδοχή της έμφυλης και της σεξιστικής βίας, από μέρους των ανδρών σε βάρος των γυναικών. Η φεμινίστρια και ακτιβίστρια κοινωνιολόγος *Diana E.H. Russel*, η οποία εισήγαγε τον όρο γυναικοκτονία (femicide) το 1976, τον αποδίδει ως το φαινόμενο κατά το οποίο παρατηρείται να δολοφονούνται γυναίκες από άνδρες, επειδή είναι γυναίκες (diotima.org.gr 2023). Κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα όλων αυτών των εγκλημάτων ήταν και είναι η «παραβίαση» από την πλευρά των γυναικών του «παραδοσιακά» καθορισμένου (βιολογικά και κοινωνικά) ρολού τους.

Στον αιώνα που διανύουμε και παρά τη διαπαιδαγώγηση και γενικότερη καλλιεργούμενη παιδεία προς τη κοινωνική και εργασιακή ισότητα των δυο φύλων, υπάρχουν ακόμα αρκετοί άνδρες οι οποίοι λειτουργούν με πρότυπα (κοινωνικά – οικογενειακά) τα οποία άνετα θα χαρακτηρίζονταν αναχρονιστικά. Τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν όλο και περισσότερο περιστατικά γυναικοκτονιών που καταγράφονται από επίσημες κρατικές υπηρεσίες, των οποίων ο δράστης είναι είτε ο σύζυγος είτε ο ερωτικός σύντροφος του θύματος. Καθημερινά πληροφορούμαστε όλα αυτά τα περιστατικά έμφυλης βίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είτε αυτά είναι τα κλασικά (έντυπος τύπος – τηλεόραση) είτε τα διαδικτυακά. Δυστυχώς όμως, η αιτιολόγηση όλων αυτών των νοσηρών καταστάσεων βίας και εγκλήματος μέσα από την παρακμή των ηθικών αξιών όπως και της απαξίωσης του θεσμού της οικογένειας, αποτελεί ίσως μια μόνο διάσταση των αιτιών, η οποία σε ένα βαθμό δικαιολογεί και το φαινόμενο. Αυτή η δικαιολόγηση, σε αρκετές περιπτώσεις, όχι μόνο δεν διαφωτίζει τα γεγονότα αλλά συσκοτίζει την κοινωνία απομακρύνοντάς την από την αντικειμενική αλήθεια και τα πραγματικά αίτια αυτής της κατάστασης, παρέχοντας μια αίσθηση καθησυχασμού καθαρά ψυχολογικού χαρακτήρα. Η διερεύνηση όμως αυτών των επαναλαμβανόμενων φαινομένων γυναικοκτονιών μας αποκαλύπτει ότι σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να αποδοθούν σε τυχαίες εκδηλώσεις ατομικής παθολογίας ούτε βέβαια να χαρακτηριστούν, γενικά και αόριστα, προβλήματα

κοινωνικής παθογένειας. Μια αντικειμενικά ορθή εξήγηση της γυναικοφονιάς (ως πράξης και ως μορφής εγκλήματος) θα μπορούσε να περιλαμβάνει τις πολιτισμικές και πολιτιστικές ιδεοληψίες γύρω από μια γενικότερη εμβάθυνση σε επιμέρους προβλήματα κοινωνικής παθολογίας. Αυτή η νέα μορφή σεξιστικής εγκληματικότητας ήταν γνωστή ανάμεσα στους κοινωνικούς ανθρωπολόγους και την επιστήμη της εγκληματολογίας από τα μέσα τις δεκαετίας του 1970 χάρη στην Μεξικανή ανθρωπόλογο *Μαρσέλα Λαγκάρντε (Marcela Lagarde)*, η οποία με το πρωτοποριακό της έργο, πρώτη έκανε αναφορά στις κοινωνικές – πολιτισμικές προϋποθέσεις αυτής της εγκληματικής συμπεριφοράς, με δεδομένο ότι, στην ανδροκρατούμενη μεξικανική κοινωνία οι γυναικοκτονίες είναι καθημερινές και το φαινόμενο τους τείνει να αποκτήσει τρομακτικές διαστάσεις (diotima.org.gr 2023).

2.2 ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΑΘΝΗ ΜΜΕ

Τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην κοινωνική κατασκευή της οικείας γυναικοκτονιάς και επομένως η ειδησεογραφική κάλυψη της γυναικοκτονιάς μπορεί να συμβάλει στην κοινωνική ευαισθητοποίηση και στις πολιτικές ανταπόκρισης των ιδρυμάτων που ασχολούνται με αυτό το έγκλημα (Shayonitz 2018). Όπως αναφέρει η Kamala Sarup (2005), δυστυχώς, αν και μπορούν, τα μέσα ενημέρωσης δεν έχουν ακόμα αναλάβει αποτελεσματικό ρόλο στην ελαχιστοποίηση ή αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών, ενώ μπορούν να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον αγώνα (συνολικά) της κοινωνίας κατά της βίας σε βάρος των γυναικών. Καθώς τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι το μάτι και το αυτί της κοινωνίας, ενώ αποτελούν μέλος του κοινωνικού κορμού, θα μπορούσαν να συνδράμουν τα μέγιστα στον μετριασμό, έστω, της βίας σε βάρος της γυναίκας. Ο ρόλος των μεσών ενημέρωσης (εξ ορισμού) θα πρέπει να είναι η ενημέρωση και κινητοποίηση της κοινωνίας απέναντι σε νοσηρές καταστάσεις, κακοποιητικές συμπεριφορές και κινδύνους, γι'αυτό και ο ρόλος τους επιβάλλεται να είναι ακόμα πιο αποτελεσματικός. Απαιτείται από τα μέσα ενημέρωσης μεγαλύτερη και βαθύτερη γνώση γύρω από καταστάσεις έμφυλης βίας και συγκεκριμένα επίγνωση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Σε πολλές περιπτώσεις έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η κάλυψη, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καταστάσεων βίας και παντός είδους κακοποιητικής συμπεριφοράς εναντίον της γυναίκας (π.χ υποθέσεις βιασμού) ήταν σαν μια δεύτερη επίθεση λόγω

της έλλειψης ευαισθησίας στην δημοσίευση φωτογραφιών, στην κοινοποίηση ονομάτων όπως και άλλων προσωπικών δεδομένων (scoop.co 2005). Εύλογα επομένως ανακύπτουν δύο βασικά ερωτήματα : Θα διαδραματίσουν τα μέσα ενημέρωσης ενεργητικό και καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση των αδικιών και των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας; Τα μέσα ενημέρωσης θα δεχτούν ένα γόνιμο και εποικοδομητικό διάλογο σε ζητήματα που εμποδίζουν την γυναίκα να απολαμβάνει το δικαίωμα στην ελευθερία και την ισότητα;

Η ειδησεογραφική κάλυψη περιστατικών βίας κατά των γυναικών, στις περισσότερες των περιπτώσεων, στηρίζεται στην λογική του εντυπωσιασμού και της εκμετάλλευσης της είδησης με όρους τηλεθέασης. Ωστόσο, ο τρόπος κάλυψης από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σεξουαλικών επιθέσεων και ενδοοικογενειακής βίας έχει αρχίσει να αλλάζει, αν και τα προβλήματα παραμένουν. Βασική υποχρέωση των μέσων ενημέρωσης είναι η ακριβής παρουσίαση των πράξεων βίας κατά των γυναικών. Υπό το πρίσμα αυτού του καθήκοντος, μια μερίδα των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να επαινεθεί γι' αυτή της την προσπάθεια στο να παρουσιάσει με ευαισθησία αντικειμενικές εικόνες, ενώ δυστυχώς, μια άλλη μερίδα των μέσων ενημέρωσης εξακολουθούν να ενσωματώνουν εικόνες με καταστροφικά μηνύματα. Η εμπορευματοποίηση του γυναικείου σώματος ως αντικείμενο και μέσο προώθησης αλλά και πώλησης προϊόντων, περιλαμβάνεται στα λάθος μηνύματα με καταστροφικές συνέπειες. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν χρέος και υποχρέωση να αναδεικνύουν τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών από την ανδροκρατούμενη κοινωνία. Ο αυξανόμενος ρόλος των μέσων ενημέρωσης στην ανάδειξη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών καταδεικνύει την ανάγκη ευαισθητοποίησης των θυμάτων βίας γύρω από τα δικαιώματά τους, ώστε να γνωρίζουν πώς να προστατευτούν (scoop.co 2005).

Σε έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας γύρω από την βία έναντι των γυναικών, διατυπώνονται κατηγορίες κατά χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο, για ελλιπή προστασία της γυναίκας, αναφέροντας ότι μία στις τρεις από αυτές συνεχίζει να αντιμετωπίζει βία εντός και εκτός σπιτιού. Η Διεθνής Αμνηστία αναφέρει ότι εκατομμύρια γυναίκες ξυλοκοπούνται, βιάζονται, δολοφονούνται ή ακρωτηριάζονται, μόνο και μόνο επειδή είναι γυναίκες. Τουλάχιστον μία στις τρεις γυναίκες έρχεται αντιμέτωπη με μια μορφή σοβαρής βίας, αναφέρει η έκθεση, επικαλούμενη μια μελέτη η οποία βασίζεται σε πενήντα έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε όλο τον κόσμο. Η έκθεση 122

σελίδων, με τίτλο «Είναι στο χέρι μας – Σταματήστε την βία κατά των γυναικών», τονίζει ότι οι γυναίκες υφίστανται βία από το κράτος, από ένοπλες ομάδες, καθώς και από την κοινότητα (στην οποία ζουν) ή την οικογένειά τους. Η βία παίρνει διαφορές μορφές . Επομένως ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης στο πρόβλημα της βίας είναι κρίσιμος, τόσο στον τρόπο με τον οποίο η ενημέρωση καλύπτει και παρουσιάζει το θέμα, όσο και στον τρόπο με τον οποίο αυτή η ενημέρωση μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο στην εφαρμογή προγραμμάτων από κυβερνήσεις και φορείς για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών.

Ο Pratyoush Onta παρατηρεί στην έκθεσή του: Τα κυρίαρχα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι πολιτικοποιημένα σε μεγάλο βαθμό και επιλέγουν τα ζητήματα ή τα προβλήματα της γυναίκας (που θα αναδείξουν) σύμφωνα με τα πολιτικά – κομματικά συμφέροντα που πρέπει να εξυπηρετήσουν. Μερικά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η γυναίκα, όπως η εμπορία, η πορνεία, ο βιασμός, παρουσιάζονται απλά για να δημιουργήσουν αίσθηση. Τα μέσα ενημέρωσης φαίνεται να μην ανησυχούν ιδιαίτερα για θέματα καταπάτησης των δικαιωμάτων των γυναικών.

Η Beena Sarwar, τηλεοπτική παραγωγός στο Πακιστάν, ανέφερε ότι τα μέσα ενημέρωσης έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, (σε τουλάχιστον μία περίπτωση). Αναφερόμενη στο περιστατικό της Meerawala, κατά το οποίο, το θύμα αρνούσαν να μιλήσει για τα δεινά του, όμως η επιμονή ενός τοπικού δημοσιογράφου ανέδειξε το περιστατικό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο φέρνοντας την υπόθεση στο προσκήνιο. Τα μέσα ενημέρωσης σε αυτή την περίπτωση βοήθησαν στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επομένως μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός πίεσης ενάντια σε αυτές τις μορφές αδικίας (scoop.co 2005).

2.2.1 ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΜΕ ΤΟΟ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΑ Μ.Μ.Ε ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Μετά τις αποκαλύψεις στο έντυπο των New York Times σχετικά με κατηγορίες για κακοποιητική συμπεριφορά εναντίον του παραγωγού ταινιών Χάρβεϊ Γουάινστιν, το κίνημα #MeToo πρωτοστάτησε σε μια σημαντική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο τα μέσα ενημέρωσης καλύπτουν ιστορίες σεξουαλικών επιθέσεων αλλά και παρενόχλησης, όπως έδειξε μια νέα έκθεση από το Women's Media Center. Εν

γένει ο αριθμός των άρθρων που σχετίζονται με τις σεξουαλικές επιθέσεις εναντίον των γυναικών παρουσιάζει αυξημένα ποσοστά σε μελέτη που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2018, σε σύγκριση με τον πρώτο μήνα που εξέτασε η ίδια έρευνα (πριν από την από την εμφάνιση του κινήματος MeToo) τον Μάιο 2017. Μετά την προσθήκη άρθρων από το κίνημα ή με την ένδειξη #MeToo, η συνολική κάλυψη στην αρθρογραφία αυξάνει σε ποσοστά, σύμφωνα με την έκθεση Media and MeToo. Στην ίδια έκθεση διαπιστώθηκε ότι ακόμη και οι ιστορίες πέρα από αυτές που σχετίζονται με τη σεξουαλική κακοποίηση, την επίθεση και την παρενόχληση - ξεκινώντας με την ιστορία των Times τον Οκτώβριο του 2017 - έχουν ενισχυθεί από την εμφάνιση του κινήματος #MeToo. Μετά τον Οκτώβριο του 2017 μάλιστα, τα μέσα ενημέρωσης άρχισαν να γράφουν πιο συχνά για θέματα που αφορούν ιδιαίτερα τις γυναίκες, όπως για παράδειγμα η αναπαραγωγική υγεία και το μισθολογικό χάσμα. (womensmediacenter.com 2018).

Η ηθοποιός και κατήγορος του Γουάινστιν Άσλεϊ Τζαντ σε συνέντευξή της είπε ότι : «Ο κόσμος έχει αλλάξει οριστικά, βρισκόμαστε σε μια νέα εποχή, καθώς η κατάσταση είναι πλέον ακατάστατη, ατελής και επείγει». Σε δηλώσεις της η Μάγια Χάρις, συμπρόεδρος του Women’s Media Center, ανέφερε ότι έχει διανυθεί πολύς δρόμος από τη θαρραλέα μαρτυρία της Anita Hill το 1991, και οι γυναίκες είναι αυτές που έχουν πρωτοστατήσει. Επισημαίνει μάλιστα ότι χρειάστηκε η έκρηξη του κινήματος #MeToo για να αλλάξει και να αυξηθεί η κάλυψη των γυναικών, της σεξουαλικής επίθεσης και της παρενόχλησης. Η έρευνα του Women’s Media Center εξέτασε προσεκτικά την κάλυψη του Τύπου κατά τους δέκα μήνες που ακολούθησαν τις αποκαλύψεις για τις σεξουαλικές επιθέσεις του Weinstein και την άνοδο του κινήματος #MeToo. Η έκθεση εξέτασε ποια οίκοι ιστορίες καλύφθηκαν, ποια μέσα θεωρούσαν τη σεξουαλική επίθεση και την παρενόχληση αρκετά σημαντική για να αναφερθούν και εάν η βιομηχανία των μέσων ενημέρωσης αλλά και η αμερικανική κουλτούρα στο σύνολό της δέχθηκε αλλαγές ως αποτέλεσμα του κινήματος. Σε συνέντευξη της η Lauren Wolfe, διευθύντρια του WMC Women Under Siege Project και συγγραφέας της έκθεσης του Women’s Media Center δήλωσε χαρακτηριστικά : *«Σε μια εποχή κατά την οποία οι γυναίκες επιμένουν να ακούγονται –και κατ’ επέκταση να γίνονται πιστευτές οι μαρτυρίες τους για τη σεξουαλική βία– τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη μετατόπιση της κουλτούρας μας, παρουσιάζοντας αυτές τις κατηγορίες με αξιοπιστία, κάνοντας όμως παράλληλα τις δικές τους ώστε να*

εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο συνέβη μια σεξουαλική επίθεση. Είναι πια καιρός τα μέσα ενημέρωσης να αντιμετωπίσουν τις γυναίκες που επιβιώνουν από τέτοιες καταστάσεις βίας με τον σεβασμό που τους αξίζει» (womensmediacenter.com 2018).

Αναλύοντας τον τρόπο με τον οποίο η κάλυψη της σεξουαλικής επίθεσης σε διάφορους τομείς της αμερικανικής ζωής παρουσίασε μεταβολές (συγκεκριμένα, η έκθεση εξέτασε την εκκλησία και ιδιαίτερα τις περιπτώσεις κακοποίησης από κληρικούς εντός και εκτός της Καθολικής Εκκλησίας, καθώς επίσης και τον χώρο του Χόλυγουντ, τον χώρο των μέσων ενημέρωσης και της πολιτικής), το Women's Media Center μπόρεσε να διευκρινίσει ποιοι θεσμοί είχαν το προβάδισμα στην παρουσίαση από τον Τύπο. Εστιάζοντας στην εξέταση του φύλου στις αναφορές των άρθρων για τις σεξουαλικές επιθέσεις, όπως και για το κίνημα MeToo, διαπιστώθηκε μια εκπληκτική αλλαγή στο ποιος γράφει τις ιστορίες για μια σεξουαλική επίθεση ή παρενόχληση. Εξετάζοντας, επιπρόσθετα, τις λέξεις που χρησιμοποιούνται περισσότερο στους τίτλους για αυτές τις ιστορίες, δόθηκε στους ερευνητές μια ιδέα για το πώς τα μέσα ενημέρωσης πλαισίωσαν αυτές τις ιστορίες. *«Αυτή ήταν μια χρονιά που τα μέσα ενημέρωσης και η ίδια η αλήθεια βρίσκονται υπό πολιορκία»,* δήλωσε η Τζούλι Μπάρτον, πρόεδρος του Women's Media Center. *«Με το #MeToo να αποκαλύπτει φρικτές ατομικές και θεσμικές πρακτικές, βλέπουμε μια ευκαιρία για μια νέα διαφάνεια και μόνιμες αλλαγές που στοχεύουν σε μεγαλύτερη ισότητα και δύναμη για τις γυναίκες» (womensmediacenter.com 2018).*

Σε δηλώσεις της , τέλος, η Gloria Steinem, συνιδρύτρια του Women's Media Center ανέφερε ότι : *«Η κατονομασία της σεξουαλικής βίας την καθιστά πλέον ορατή και ικανή να υπόκειται σε δίωξη. Στο παρελθόν, αυτό που συνέβαινε στους άνδρες ήταν πολιτικό, αλλά αυτό που συνέβη στις γυναίκες ήταν πολιτισμικό. Στην πρώτη περίπτωση αφορούσε την δημόσια εικόνα και μπορούσε να αλλάξει, ενώ στη δεύτερη περίπτωση αφορούσε τον ιδιωτικό βίο και ήταν πέραν οποιωνδήποτε ορίων. Καθιστώντας σαφές ότι η σεξουαλική βία είναι πολιτική και αφορά τον δημόσιο βίο, παραβιάζεται αυτό το τείχος της σιωπής που υπήρχε, δημιουργώντας πλέον τις συνθήκες ώστε η σεξουαλική βία που υφίσταται μία γυναίκα να μπορεί να αντιμετωπιστεί» (womensmediacenter.com 2018).*

2.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΜΕ

Η ελληνική κοινωνία κατά βάθος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πατριαρχική και άρρηκτα συνδεδεμένη με τα ΜΜΕ είτε συζητάμε για ταινίες είτε για σειρές ή στις ειδήσεις. Υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία στην ευρωπαϊκή έρευνα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης αποφασίζουν να παρουσιάσουν την έμφυλη βία ή τη γυναικοκτονία. Στην Ελλάδα, το θέμα της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας στα μέσα ενημέρωσης παρουσιάζεται ιδιαίτερα ανεπαρκώς. Η ειδησεογραφική κάλυψη ανάλογα με την αφήγηση, η γλώσσα που χρησιμοποιείται αλλά και η προσέγγιση του φαινομένου δεν αντικατοπτρίζει μόνο την κοινωνία αλλά κατασκευάζει την κοινή γνώμη στις ειδήσεις για τις δολοφονίες γυναικών (Al Agkmpari 2020).

Η «σεξιστική ρητορική μίσους» δεν υφίσταται επί του παρόντος ως νομικός όρος, παρά το γεγονός ότι σε αρκετά νομικά κείμενα εκφράζεται η αναγκαιότητα συμπερίληψής της. Αυτή του είδους η ρητορική μίσους που σαν σκοπό έχει την στοχοποίηση της γυναίκας, παρουσιάζεται κατά καιρούς με διάφορους όρους και εκφράσεις όπως, σεξουαλική ρητορική μίσους, σεξιστική ρητορική μίσους, παρενόχληση λόγω φύλου στον κυβερνοχώρο ή κυβερνοχωροσεξισμός. Ο στόχος είναι η ταπείνωση της γυναίκας και η μετάπτωσή της σε αντικείμενο ώστε να πληγεί η υπόληψή της καθιστώντας την ευάλωτη μέσω του φόβου. Πρόκειται δε, για μια εκδοχή κοινωνικής διαπόμπευσης, στη λογική σκέψης ότι η γυναίκα δεν χαίρει ίσης αντιμετώπισης (Καούνη 2019).

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η ρητορική μίσους με σεξιστική διάθεση είναι πανταχού παρούσα στην καθημερινότητα της κοινωνίας και στην δράση των ανθρώπων ειδικότερα. Μοιραία επομένως αυτού το είδους η ρητορική χάνεται ή ακόμα χειρότερα παραβλέπεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης καλυπτόμενη πίσω από την συχνότητα μιας διαστροφικής πραγματικότητας. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου αποτρόπαια και ειδεχθή εγκλήματα παρουσιάζονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαφοροποιημένα ως προς την συσχέτισή τους με την σεξιστική ρητορική μίσους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενημέρωση προσφέρει τα εργαλεία κανονικοποίησης και έμμεσης δικαιολόγησης αυτής της μορφής βίας, παρουσιάζοντας τον δράστη ως μια άβουλη προσωπικότητα μέσα σε μια ψυχολογική δίνη που οδηγεί, αναπόφευκτα, σε εγκλήματα πάθους ή ζήλειας, σε εγκλήματα τιμής

και οικογενειακές τραγωδίες. Κάθε φορά που ένας άνδρας εμπλέκεται σε κακουργηματικές πράξεις σε βάρος μιας γυναίκας, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σπεύδουν να προκρίνουν την ψυχική διαταραχή του δράστη ως κυρία αιτία της πράξης του, χαρακτηρίζοντάς τον ψυχασθενή ή ψυχοπαθή ή ψυχικά διαταραγμένο (Καούνη 2019).

Η χρήση όλων αυτών των ψυχιατρικών ορών χωρίς την πλήρη ακαδημαϊκή τους γνώση και χωρίς βέβαια την ψυχιατρική τους πιστοποίηση συσκοτίζει την κοινωνία και αποπροσανατολίζει τα άτομα από την συσχέτιση της έμφυλης βίας με το έγκλημα και τις γυναικοκτονίες ειδικότερα. Όμως δεν πρέπει να αγνοούμε ότι, όσον αφορά την διαδικασία παραγωγής και έλεγχου των ειδήσεων ως ενημέρωση, το χαμηλό ποσοστό γυναικών στα γραφεία σύνταξης επηρεάζει αρνητικά την ορθότερη προβολή των γυναικοκτονιών από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Καούνη 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Σχετικά με τις προαναφερθείσες έρευνες για τις γυναικοκτονίες και την αναπαράστασή τους τόσο από τα διεθνή όσο και από τα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ως καλύτερη μεθοδολογία κρίνεται η χρήση ποιοτικής μεθόδου έρευνας, με ανάλυση περιεχομένου και μελέτη περιπτώσεων. Η μέθοδος αυτή είναι ευρέως διαδεδομένη στις κοινωνικές επιστήμες και η χρήση της προσφέρει μία πληρέστερη κατανόηση του κοινωνικού φαινομένου που μελετάται. Επιπρόσθετα, η ποιοτική ερευνητική μέθοδος στοχεύει στη διερεύνηση των στάσεων και των συμπεριφορών των υποκειμένων του προς μελέτη φαινομένου (cears.edu.gr 2022). Καθώς τα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τις γυναικοκτονίες στην Ελλάδα είναι ελλιπή, ως εκ τούτου, για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα, για να ολοκληρωθεί η παρούσα μελέτη, θα χρησιμοποιήσω την ποιοτική ερευνητική μέθοδο των μελετών περίπτωσης.

Το πρώτο βήμα αυτής της μελέτης είναι η συλλογή ενός δείγματος άρθρων σχετικά με τις γυναικοκτονίες. Καθώς οι ελληνικές αρχές δεν αναγνωρίζουν τον όρο αυτό ως μορφή ανθρωποκτονίας, δεν υπάρχουν επίσημα έγγραφα ή στοιχεία που να διευκολύνουν τη μελέτη αυτή. Ως εκ τούτου, αποφασίστηκε να επιλεγούν περιπτώσεις που εμπίπτουν στον ορισμό της φεμινίστριας και ακτιβίστριας κοινωνιολόγου Diana E.H. Russel, η οποία εισήγαγε τον όρο γυναικοκτονία (femicide) το 1976, εξηγώντας τον ως το φαινόμενο του να δολοφονούνται γυναίκες από άνδρες, επειδή είναι γυναίκες, μέσα από στοιχεία που συνέλεξαν ελληνικές φεμινιστικές οργανώσεις για την παρακολούθηση αυτών των περιπτώσεων στα μέσα ενημέρωσης και τελικά τη διάκρισή τους από άλλους τύπους ανθρωποκτονιών. Τα στοιχεία που συλλέγονται από τις οργανώσεις αυτές περιλαμβάνουν, όπου είναι δυνατόν, τα ονόματα των θυμάτων, τη σχέση μεταξύ θύματος και δράστη, την ακροαματική διαδικασία κατά τη διάρκεια εκδίκασης της υπόθεσης αλλά και την τελική ποινή που έλαβε ο δράστης (diotima.org.gr 2023).

Όσον αφορά τις μελέτες περίπτωσης, θα παρακολουθήσουμε διαφορετικού κινήτρου γυναικοκτονίες και συγκεκριμένα θα αναφερθούμε σε :

1. Γυναικοκτονία, έπειτα από εξαναγκασμό σε συνουσία (1^η περίπτωση – Ελένη Τοπαλούδη)
2. Γυναικοκτονία στο πλαίσιο του έγγαμου βίου (2^η περίπτωση – Caroline Croych)
3. Γυναικοκτονία συζύγων σε διάσταση (3^η περίπτωση – Κωνσταντίνα Τσάπα).
4. Γυναικοκτονία συντρόφου έπειτα από λογομαχία στις καλοκαιρινές διακοπές (4^η περίπτωση – Γαρυφαλλιά Ψαράκου).

Το δεύτερο βήμα της μελέτης αφορά την επιλογή της αρθρογραφίας από τη διαδικτυακή μορφή των ελληνικών εντύπων, με γνώμονα τόσο τη δημοφιλία τους στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό όσο και την γενικότερη πολιτική τους κατεύθυνση, η οποία δύναται να επηρεάσει τον τρόπο παρουσίασης του φαινομένου της εκάστοτε γυναικοκτονίας. Στο σύνολό τους , επιλέχθηκαν 74 άρθρα από 4 διαδικτυακές εφημερίδες, οι οποίες είναι *Τα Νέα*, *Η εφημερίδα των Συντακτών*, *το Πρώτο Θέμα* και *ο Ελεύθερος Τύπος* και αναφέρονται στις περιπτώσεις που εξετάζουμε. Η επιλογή της αρθρογραφίας πραγματοποιήθηκε σε διάστημα δύο μηνών (Δεκέμβριος 2022 – Φεβρουάριος 2023), με τη χρήση λέξεων – κλειδιών αναφορικά με τις υποθέσεις της μελέτης μας.

3.2. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Κατά τη διεξαγωγή της ανάλυσης περιεχομένου στην ποιοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία, ως κριτήρια ετέθησαν:

1. η παρουσίαση των ακραίων μορφών έμφυλης βίας, και συγκεκριμένα των γυναικοκτονιών, στον ελληνικό χώρο την τελευταία πενταετία
2. η χρήση ή μη του όρου γυναικοκτονία από τα ελληνικά Μέσα Ενημέρωσης
3. η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε από τα ελληνικά Μέσα Ενημέρωσης για την κάλυψη των εγκλημάτων
4. οι περιγραφές του θύματος και του θύτη στις υποθέσεις της μελέτης περίπτωσης (case study)
5. τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παρουσίασης των γυναικοκτονιών από τα ελληνικά Μ.Μ.Ε

3.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1. Με ποιον τρόπο τα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης παρουσιάζουν τις συγκεκριμένες υποθέσεις γυναικοκτονιών;
2. Παρατηρούνται διαφορές στην παρουσίαση των δραστών ανάλογα με το κοινωνικό τους status ή/και με τον πολιτικό προσανατολισμό των εφημερίδων;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι μελέτες περίπτωσης καλύπτουν τέσσερις δημοφιλείς διαδικτυακές δημοσιεύσεις ελληνικών εφημερίδων που αφορούν τέσσερις γυναικοκτονίες. Για τις εν λόγω περιπτώσεις, όλες οι εφημερίδες που συμπεριλήφθηκαν ανέφεραν στοιχεία για το θύμα και τον δράστη της ανθρωποκτονίας, καθώς και για τη συνέχεια της ποινής του δράστη, εφόσον αυτή είχε τελεστεί κατά τη στιγμή που ολοκληρώθηκε η μελέτη. Στον πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά κάθε υπόθεσης που σχετίζονται με την αιτία θανάτου, η σχέση του θύματος με τον δράστη αλλά και η μέθοδος θανάτωσης:

Πίνακας 1 Περιγραφή περιπτώσεων μελέτης

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ	ΣΧΕΣΗ ΘΥΤΗ-ΘΥΜΑΤΟΣ	ΟΠΛΟ / ΜΕΣΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
1 ^η Ελένη Τοπαλούδη	Βιασμός και δολοφονία λόγω άρνησης συνεύρεσης και με τους δύο θύτες.	Απλή γνωριμία	Τραύματα από σίδερο και αιχμηρά αντικείμενα, προσπάθεια στραγγαλισμού και πνιγμός	γυναικοκτονία
2 ^η Caroline Crouch	Πρόκληση ασφυξίας λόγω επαπειλούμενου διαζυγίου.	Σύζυγοι	Μαξιλάρι	Γυναικοκτονία με ασφυκτικό θάνατο
3 ^η Κωνσταντίνα Τσάπα	Μαχαίρωμα μέχρι θανάτου λόγω διαζυγίου και περιοριστικών	Σύζυγοι σε διάσταση	Μαχαίρι	Γυναικοκτονία και δολοφονία συγγενούς

	μέτρων			
4 ^η Γαρυφαλλι ά Ψαράκου	Ξυλοδαρμός και πνιγμός , λόγω πτώσης από βράχο	Ερωτική σχέση	-	Γυναικοκτονία

4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ

1^Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ – ΕΛΕΝΗ ΤΟΠΑΛΟΥΔΗ

Πρώτη υπόθεση που απασχόλησε την παρούσα μελέτη ήταν ο βιασμός και η ακόλουθη άγρια δολοφονία της Ελένης Τοπαλούδη. Η ωμότητα σε συνδυασμό με τη βαρβαρότητα των βιαστών-δολοφόνων άφησαν έντονα το αποτύπωμά τους σε ολόκληρη την υπόθεση επισκιάζοντας διάφορα άλλα εξίσου σημαντικά κομμάτια της συγκεκριμένης γυναικοκτονίας, όπως η θέση της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία, η οριοθέτηση των κανόνων κοινωνικά αποδεκτής συμπεριφοράς για τη γυναίκα, η θέση της γυναίκας στις διαπροσωπικές σχέσεις καθώς και ο τρόπος με τον οποίο κάποιοι άνδρες ερμηνεύουν τη συμπεριφορά μιας γυναίκας. Ένα από τα σκληρότερα και ειδικότερα εγκλήματα έμφυλης βίας στην ελληνική κοινωνία ήταν λοιπόν η υπόθεση δολοφονίας της νεαρής φοιτήτριας Ελένης Τοπαλούδη τον Νοέμβριο του 2018 στη Ρόδο. Κατά κοινή ομολογία ήταν ένα έγκλημα που συντάραξε τα ελληνικά δεδομένα μέσα από την ωμότητα και την βαναυσότητα των γεγονότων που είδαν το φως της δημοσιότητας.

Πιο αναλυτικά, με βάση τις αναφορές και τις ανακοινώσεις του λιμενικού σώματος, το πρωί της 29^{ης} Νοεμβρίου 2018 περαστικοί ανέφεραν την ύπαρξη ανθρώπινης σωρού να επιπλέει σε ερημική και απόκρημνη ακτή της Ρόδου, δύσκολα προσβάσιμη σε ανθρώπους που δεν γνώριζαν την ιδιαίτερη τοπογεωγραφία της περιοχής. Η σωρός ανήκε σε νεαρή γυναίκα, έχουσα δεμένα τα κάτω άκρα, ενώ στο σώμα της υπήρχαν διάσπαρτα και εκτεταμένα χτυπήματα πρωτοφανούς αγριότητας με τα σφοδρότερα εξ αυτών επικεντρωμένα στην περιοχή της κεφαλής. Από την πρώτη στιγμή οι διωκτικές αρχές έκαναν λόγο για εγκληματική ενέργεια, γεγονός που πιστοποίησε και η ιατροδικαστική έκθεση. Γρήγορα πιστοποιήθηκε και η ταυτότητα

της σωρού, η οποία αποδόθηκε στην άτυχη φοιτήτρια Ελένη Τοπαλούδη (με την βοήθεια ενός τατουάζ στο αριστερό πόδι της κοπέλας). Η μεθοδική οργάνωση των ερευνών από την πλευρά των διωκτικών αρχών, οι οποίες στηρίχθηκαν στο γεγονός ότι η τοποθεσία ευρέσεως του πτώματος δεν ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής και με βάση υλικό από κάμερες ασφαλείας στην ευρύτερη περιοχή, ταχύτατα απέδωσε καρπούς. Τα ευρήματα που συλλέχθηκαν από τις κάμερες στην περιοχή οδήγησαν τις ερευνητικές αρχές στον πρώτο ύποπτο αλβανικής καταγωγής, ο οποίος στη συνέχεια οδήγησε τις αρχές και στον δεύτερο ύποπτο ελληνικής καταγωγής. Στους δύο υπόπτους για την δολοφονία της Τοπαλούδη αποδόθηκαν άμεσα βαριές κατηγορίες ανθρωποκτονίας.

Η κάλυψη από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης : Η δημοσιογραφική κάλυψη της υπόθεσης ήταν συχνή και συνεχής με αναφορές και αναρτήσεις στον διαδικτυακό τύπο. Η αντιμετώπιση της συγκεκριμένης γυναικοκτονίας από τα μέσα κινήθηκε εντός των ορίων της παρουσίασης της είδησης προς ενημέρωση και μόνο της κοινής γνώμης. Δεν παρουσιάστηκαν ανακρίβειες στην αποτύπωση της ειδησεογραφίας, χρησιμοποιήθηκαν όμως όροι εντυπωσιασμού της κοινής γνώμης. Επίσης, παρά το γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι προσπάθησαν με συγκεκριμένο τρόπο να αμαυρώσουν την εικόνα του θύματος, ο Τύπος στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων και δεν διολίσθησε σε καταστάσεις αγοραίας χυδαιότητας εισερχόμενος σε λεπτομέρειες του εγκλήματος άνευ ουσίας ως προς το αντικείμενο της εκδίκασης της υπόθεσης. Επίσης, σημαντική παράμετρος θεωρείται και η ισόρροπη αντιμετώπιση των δύο γυναικοκτόνων από τα Μέσα Ενημέρωσης, μιας και ο εις εξ αυτών ήταν αλβανικής καταγωγής, ενώ ο άλλος ελληνικής καταγωγής και μία σχετική οικονομική επιφάνεια στην τοπική κοινωνία.

Όπως ήταν αναμενόμενο, από την πρώτη στιγμή τα ειδησεογραφικά μέσα κάλυψαν το θέμα , μέσα από εκτεταμένη έρευνα και σύμφωνα πάντα με τις πληροφορίες που παρέχονταν από την αστυνομία. Από τα αρχικά στάδια της σύλληψης των δραστών κατέστη φανερή η προβληματική συμπεριφορά και των δυο, μιας και για τον αλβανικής καταγωγής δράστη υπήρχαν αναφορές για συμμετοχή του σε άλλη υπόθεση βιασμού , μιας κοπέλας με ειδικές ανάγκες, ενώ για τον ελληνικής καταγωγής δράστη ήταν σε όλους γνωστή η έντονα βίαιη συμπεριφορά του, με τους καθηγητές του να αποκαλύπτουν στα «*Νέα*», σε άρθρο με τίτλο «*Δολοφονία Ρόδος : Νέες σοκαριστικές αποκαλύψεις για το έγκλημα που πάγωσε την Ελλάδα*», το πλούσιο

παραβατικό παρελθόν του ως μαθητή (tanea.gr 2018). Για το γεγονός αυτό, οι καθηγητές δέχθηκαν απειλές και ύβρεις από το οικογενειακό περιβάλλον του ελληνικής καταγωγής κατηγορουμένου. Από την αρχή της σύλληψής τους οι δύο κατηγορούμενοι προσπαθούσαν να αποποιηθούν το κατηγορητήριο της δολοφονίας επιρρίπτοντας την ευθύνη της δολοφονίας ο ένας στον άλλο, παρουσιάζοντας ένα κοινό αφήγημα σε γενικές γραμμές, με αντικρουόμενες όμως δηλώσεις, τόσο για τη συμμετοχή τους στο έγκλημα όσο και για τον πραγματικό δολοφόνο, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει σε άρθρο του ο Ελεύθερος Τύπος με τίτλο «*Δολοφονία Τοπαλούδη: Τι είπαν στην κατ' αντιπαράσταση εξέτασή τους ο 19χρονος και ο 21χρονος*» (eleftherostypos.gr 2018).

Το ακόμα πιο τραγικό και συνάμα περισσότερο θλιβερό στην όλη υπόθεση της δολοφονίας ήταν το γεγονός ότι , όπως αποκάλυψε η δημοσιογραφική έρευνα, η δύστυχη κοπέλα είχε βιασθεί ομαδικά λίγο καιρό πριν τη δολοφονία της, ενώ ο βιασμός της είχε μαγνητοσκοπηθεί από τους θύτες. Αστυνομικές πηγές έκαναν λόγο για επίσκεψη της Τοπαλούδη σε αστυνομικό τμήμα προς ενημέρωση της γύρω από ζητήματα αναρτήσεως στο διαδίκτυο ευαίσθητου προσωπικού υλικού και γενικότερα εκδικητικού πορνό. Το θύμα είχε αναφέρει στους αστυνομικούς τον βιασμό της χωρίς όμως να προβεί σε επίσημη καταγγελία, όπως αναφέρουν τα Νέα στο άρθρο τους με τίτλο «*Υπόθεση Τοπαλούδη : Πώς συνδέεται η δολοφονία της με παλαιότερο βιασμό της*» (tanea.gr 2018).

Καθώς προχωρούσε η προανακριτική, και στη συνέχεια η ανακριτική διαδικασία, άρχιζε να παρουσιάζεται στα Μέσα Ενημέρωσης όλο και καθαρότερα ο αληθινός χαρακτήρας των δύο δολοφόνων – βιαστών. Συγκεκριμένα όπως δήλωσε στέλεχος του λιμενικού σώματος που πρωτοστατούσε στις έρευνες για την εξιχνίαση της υπόθεσης, ο ελληνικής καταγωγής κατηγορούμενος κατά την διάρκεια της φυλάκισής του ήταν ιδιαίτερα επιθετικός και προκλητικός προς τους λιμενικούς, ενώ συχνά επικαλούνταν την σωματική του δύναμη σε περίπτωση που του δινόταν η ευκαιρία να βρίσκεται χωρίς χειροπέδες, ενώ σε άλλες περιπτώσεις έκανε επίκληση στην αθωότητά του. Αντίθετα ο αλβανικής καταγωγής κατηγορούμενος παρέμενε παγερά ψυχρός και αδιάφορος στην όλη κατάσταση της κράτησης. Επίσης δημοσιογραφικές αναφορές έκαναν λόγο για προσπάθεια της οικογένειας του Έλληνα κατηγορούμενου να αποφύγουν την σύλληψη του υιού τους και έλλειψη γενικότερης διάθεσης συνεργασίας με τις αρχές, χωρίς ωστόσο να επιμείνουν έπειτα από την

πίεση των διωκτικών αρχών και την συσσωρευμένη ένταση . Το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό του τρόπου αντιμετώπισης του παιδιού τους και της εγκληματικής του συμπεριφοράς που αγγίζει τα όρια της νομιμότητας αν αναλογισθούμε και τον προπηλακισμό του διευθυντή του σχολείου από τον πατέρα, επειδή παρουσίασε στα ΜΜΕ την βίαιη συμπεριφορά του γιου του. Ο διευθυντής του επαγγελματικού λυκείου στο οποίο φοιτούσε ο κατηγορούμενος, εκτός της βίαιης συμπεριφοράς του ως μαθητή, δήλωσε ότι ο πατέρας του παρά τις συνεχείς οχλήσεις του από το σχολείο για την συμπεριφορά του παιδιού του, έδειχνε αδιαφορία και προσπάθεια υποβάθμισης των γεγονότων.

Κατά την διάρκεια της δίκης τόσο η έδρα όσο και οι δημοσιογραφικές πηγές θα αναφερθούν σε προσπάθεια από πλευράς του έλληνα κατηγορουμένου για ψυχιατρική γνωμάτευση ευνοϊκή προς αυτόν και σύμφωνη με την υπερασπιστική γραμμή, γεγονός που επισημάνθηκε και από την αλλοπρόσαλλη συμπεριφορά του εντός της δικαστικής αίθουσας, μενούσης της ακροαματικής διαδικασίας. Η σκωπτικότητα των ερωτημάτων της έδρας προς τον πατέρα του κατηγορούμενου για προσπάθεια αλλαγής των ψυχιατρικών γνωματεύσεων αναφορικά με την ψυχική ισορροπία του παιδιού του, είναι χαρακτηριστική της στάσης της οικογένειας. Άξιο αναφοράς είναι και το γεγονός ότι ο έλληνας κατηγορούμενος κατά την μεταφορά του στο δικαστήριο προέβει σε άσεμνη χειρονομία προς τους δημοσιογράφους, ενώ η όλη του συμπεριφορά θα μπορούσε άνετα να χαρακτηριστεί ως προκλητική προς το δικαστήριο και την κοινωνία. Κατά την διάρκεια δε της ακροαματικής διαδικασίας υπήρξαν συμβάντα αλλοπρόσαλλης συμπεριφοράς και εκρήξεων θυμού του δράστη, με αποκορύφωμα την αποπομπή του συνηγόρου του με την αιτιολογία ότι υπέσκαπτε την αθωότητά του, ενώ παράλληλα ζήτησε να εκπροσωπήσει μόνος του τον εαυτό του. Από αυτές τις καταστάσεις η έδρα του δικαστηρίου εξήγε το συμπέρασμα ότι ο κατηγορούμενος προσπαθούσε να παρουσιαστεί ως άτομο έχον ψυχιατρικά προβλήματα με διακριτικά καυστικό τρόπο.

Η σκιαγράφηση των χαρακτήρων: Τα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σε όλα τα στάδια των ερευνών, της εξιχνίασης του εγκλήματος και της δίκης της υπόθεσης Τοπαλούδη παρείχαν εκτενείς αναφορές γύρω από το οικογενειακό προφίλ του Έλληνα δράστη, χωρίς όμως να γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην οικογένεια του Αλβανού δράστη. Αναλυτικότερα, από τις δημοσιογραφικές, πάντα, πηγές η οικογένεια του Έλληνα κατηγορούμενου θα μπορούσαμε να πούμε ότι

«εκπροσωπείται» σχεδόν αποκλειστικά από τον πατέρα, ο οποίος και έχει τον ρόλο του εκπροσώπου τύπου έως του αυτόκλητου προστάτη της «τιμής και της υπόληψης» αυτής, όταν κάποιος ή κάποιοι, με τις δηλώσεις τους στον Τύπο, προσπαθήσουν να αποδομήσουν την εικόνα που ήθελε να δημιουργήσει ή έστω να παρουσιάσει στην κοινή γνώμη, ως μέρος της υπερασπιστικής γραμμής.

Αναφορά περιορισμένη γίνεται και στην γιαγιά του ίδιου κατηγορούμενου, μιας και διέμενε στο ισόγειο της οικίας, όπου συνετελέσθη το αποτρόπαιο έγκλημα. Από τα μέσα ενημέρωσης η οικογένεια του δράστη εμφανίζεται να προσπαθεί με κάθε τρόπο είτε να καλύψει – δικαιολογήσει το μέλος της είτε να αποπροσανατολίσει τις έρευνες. Ο πατέρας παρουσιάζεται, μέσα από τις δημοσιογραφικές περιγραφές βίαιος, αδιάφορος προς την αρχική παραβατική συμπεριφορά του γιου του, ενώ κατά τη διάρκεια της δίκης διαχειρίζεται κάθε μέσο συγκάλυψης των ευθυνών, του ρόλου και των ενεργειών του παιδιού του. Από την άλλη πλευρά, είναι αξιοπρόσεκτο, το γεγονός της παντελούς απουσίας, από τις δημοσιογραφικές καταγραφές της υπόθεσης, κάποιας έστω μνείας γύρω από την οικογένεια του Αλβανού κατηγορούμενου. Ο Αλβανός δράστης, ως δημοσιογραφική «εικόνα», μοιάζει να μην συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πέραν της συμμετοχής του σε ένα άγριο και ειδικό έγκλημα. Η παρουσία του δε μέσα στο αστυνομικό ρεπορτάζ δίνει την αίσθηση ενός χαρακτήρα που προσπαθεί να μην οξύνει την κοινή γνώμη και το δικαστήριο, ίσως όμως είναι και ο παράγων των περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων που δεν του επέτρεπαν μία δυναμική εκπροσώπηση στη δίκη, όπως είχε ο έλληνας συγκατηγορούμενός του. Το δικαστικό ρεπορτάζ κάνει λόγο για μεγάλα διαστήματα απουσίας του Αλβανού κατηγορούμενου από την ακροαματική διαδικασία είτε λόγω κωλυμάτων του συνηγόρου του , είτε λόγω αλλαγής αυτού και ορισμού νέου από το δικαστήριο.

Σε γενικές γραμμές τα μέσα ενημέρωσης προσπάθησαν ίσως ανεπιτυχώς να τηρήσουν τις ισορροπίες μεταξύ της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και της ενημέρωσης της κοινής γνώμης, αφού παρουσίασαν τους δράστες αυτού του πρωτοφανούς αγριότητας εγκλήματος με τρόπο ο οποίος εστιάζει στη διάπραξη της δολοφονίας αλλά και στην αποτύπωση της ψυχολογίας τους μέσω της συμπεριφοράς τους τόσο πριν το έγκλημα όσο και κατά τη διάρκεια της πολύχρονης δίκης που ακολούθησε, ενώ σε κανένα σημείο των αρχικών αναφορών τους δεν υπήρξε ο όρος γυναικοκτονία. Τέλος, οι γονείς της δολοφονηθείσας κοπέλας παρουσιάζονται

ψύχραιμοι και αξιοπρεπείς καθ' όλη τη διάρκεια της δίκης, ενώ παράλληλα η δημοσιογραφική έρευνα εστίαζε στην ψυχική τους κόπωση την οποία και με ξεχωριστή διακριτικότητα διαχειρίζονταν. Δεν έλειψαν, βέβαια, στιγμές οργισμένης αντίδρασης, εντός της δικαστικής αίθουσας σε περιπτώσεις προκλητικά ειρωνικής συμπεριφοράς των κατηγορουμένων προς την κοινή λογική, όπως καταγράφεται στο άρθρο του Ελεύθερου Τύπου με τίτλο «*Ένταση στην δίκη Τοπαλούδη: Γελούσε προκλητικά ο ένας κατηγορούμενος*» (eleftherostypos.gr 2020), αλλά και της Εφημερίδας των Συντακτών με τίτλο «*Προκλητικό σόου του 23χρονου*». (efsyn.gr 2020).

Εν κατακλείδι, ο Τύπος σε τοπικό αλλά και πανελλαδικό επίπεδο παρουσίασε τη συμπεριφορά των δύο γυναικοκτόνων εστιάζοντας αποκλειστικά και μόνο στις πράξεις τους με βάση αστυνομικές αναφορές και επώνυμες καταγγελίες, χωρίς να γίνει προσπάθεια εμβάθυνσης στη γενεσιουργό αιτία της ειδικού αυτής δολοφονίας. Άλλη εξίσου σημαντική παράμετρος της δημοσιογραφικής προσέγγισης είναι η εστίαση των μέσων ενημέρωσης στη συμπεριφορά του οικογενειακού περιβάλλοντος του ελληνικής καταγωγής δολοφόνου, κάτι που απασχόλησε εξ αρχής την εξέλιξη της υπόθεσης, εφόσον υπήρχαν καταγγελίες για προσπάθεια της οικογένειας να αποπροσανατολίσει την έρευνα των αρχών επ' ωφελεία του εμπλεκόμενου μέλους της. Υπήρξαν ακόμη και καταγγελίες για προπηλακισμό ανθρώπων που μίλησαν για την πρότερη βίαιη συμπεριφορά του Έλληνα γυναικοκτόνου. Στη συνέχεια των δημοσιογραφικών αναρτήσεων διαβάζουμε για προσπάθειες της οικογένειας ώστε να χαρακτηριστεί ο ίδιος ως άτομο ψυχικά νοσούν, επιθυμώντας να κάνουν χρήση των ευνοϊκών διατάξεων του νόμου για αυτές τις περιπτώσεις. Όλες αυτές οι συμπεριφορές και δραστηριότητες του οικογενειακού περιβάλλοντος παρουσιάστηκαν εκτενώς και χωρίς απόκλιση από την πραγματικότητα από τα ελληνικά Μέσα Ενημέρωσης.

2^Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ – CAROLINE CROUCH

Η επόμενη γυναικοκτονία της έρευνάς μας ήταν εκείνη της νεαρής μητέρας Caroline Crouch από τον σύζυγό της μέσα στο σπίτι τους στα Γλυκά Νερά. Στην υπόθεση των Γλυκών Νερών, όπως αποκαλούνταν στα Μέσα, το στοιχείο που σόκαρε την κοινή γνώμη ήταν η προσπάθεια του συζυγοκτόνου να σκηνοθετήσει μία

ληστεία εντάσσοντας σε αυτή τη δολοφονία της συζύγου του. Σε αυτή την υπόθεση γυναικοκτονίας όλες οι εφημερίδες που χρησιμοποιήθηκαν για τον σκοπό της έρευνας εστίασαν στο κοινωνικό status του ζευγαριού αλλά και της εικόνας που αυτό εξέπεμπε μέσα από αναρτήσεις του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στις αναφορές τους τα έντυπα έκαναν λόγο για μια φαινομενικά ειδυλλιακή οικογενειακή πραγματικότητα που εμφανιζόταν στα κοινωνικά δίκτυα αλλά και στον μικρόκοσμο της τοπικής κοινωνίας.

Η Ελληνική κοινωνία λοιπόν, στις 11 Μαΐου του 2021 θα συγκλονιστεί εκ νέου από ένα στυγερό έγκλημα έμφυλης βίας, που θα μείνει στα αστυνομικά χρονικά της χώρας ως το έγκλημα στα Γλυκά νερά. Όπως αναφέρεται στο αστυνομικό ρεπορτάζ στις 11 Μαΐου του 2021, τις πρώτες πρωινές ώρες η αστυνομία ενημερώνεται για ληστεία μετά φόνου στην περιοχή των Γλυκών νερών. Τα αρχικά ευρήματα και οι ακόλουθες ανακοινώσεις των αστυνομικών αρχών κάνουν λόγο για δολοφονία νεαρής γυναίκας από διαρρήκτες, οι οποίοι εισήρθαν στην μονοκατοικία του ζεύγους, αφού παραβίασαν (έσπασαν) παράθυρο στο ισόγειο αυτής εξοντώνοντας τον σκύλο της οικογένειας. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του συζύγου και μοναδικού αυτόπτη μάρτυρα, αφού τον ακινητοποίησαν και τον έδεσαν, στην προσπάθειά τους οι ληστές να σιωπήσουν την σύζυγό του την έπνιξαν με ένα μαξιλάρι. Όταν ο σύζυγος κατάφερε να λυθεί, επικοινωνήσε με τις αρχές και έτσι άρχισε η εκτύλιξη της υπόθεσης.

Η κάλυψη από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης : Οι εξελίξεις στην υπόθεση είναι ραγδαίες και συγκλονίζουν την κοινή γνώμη μέσα από την γενικότερη ανατροπή των μέχρι τότε αρχικών δεδομένων και εκτιμήσεων, των δημοσιογραφικών κύκλων). Όπως θα ειπωθεί στην συνέχεια, από την αρχή της η όλη υπόθεση, παρουσίαζε για την αστυνομία αρκετά κενά και ασάφειες τις οποίες και αντιμετώπιζε σαν τα κομμάτια ενός αινίγματος, που μέσω αυτών (των ασυνεχειών) καταδεικνύονταν η πορεία προς την διαλεύκανση του εγκλήματος (eleftherostypos.gr 2021). Στις αμέσως επόμενες ημέρες από το έγκλημα ο σύζυγος σε δηλώσεις του στον Τύπο θα «επιτεθεί» σε όσους αφήνουν ερωτήματα και ερωτηματικά μα πλανώνται γύρω από την στάση και τα λεγόμενά του. Η δημοσιογραφική κάλυψη αυτής της υπόθεσης είναι συνεχής ακολουθώντας την πορεία των ερευνών μέσα από τις ανακοινώσεις της αστυνομίας. Εξετάζοντας το δημοσιογραφικό υλικό της επίμαχης περιόδου, των ερευνών, θα λέγαμε ότι οι αστυνομικές αρχές προΐστανται της όλης υπόθεσης

κρατώντας κυρίαρχο ρόλο στις έρευνες, με την ενημέρωση να παρακολουθεί τις εξελίξεις από τις ανακοινώσεις των διωκτικών αρχών. Η σύλληψη του συζυγοκτόνου είναι το ίδιο σοκαριστική όσο και η συνολική εξέλιξη της υπόθεσης έως εκείνη την στιγμή, ενώ πραγματοποιείται «διακριτικά» κατά την τελετή του μνημοσύνου της νεαρής συζύγου. Η πορεία των ερευνών αποκτά επιπλέον ενδιαφέρον ως προς την συμπεριφορά του κατηγορουμένου πλέον συζύγου για την δολοφονία της συζύγου του. Αρχικά και με βάση τον Τύπο της επίμαχης περιόδου, ο συζυγοκτονος αρνείται επί ένα οκτάωρο την ενοχή του παρά τις πιέσεις των ενοχοποιητικών στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί εναντίων του, στο τέλος όμως αναγκάζεται να παραλεχθεί την ένοχη του. Το προανακριτικό υλικό μαζί με το υλικό της ανάκρισης παρουσιάζουν έναν απόλυτα μεθοδικό και δολοφονικά συγκροτημένο χαρακτήρα με ευγενικά λεπτά εμφανισιακά χαρακτηριστικά. Η «*Εφημερίδα των Συντακτών*» επισημαίνει σε άρθρο της ότι στην πορεία της δικαστικής εξέλιξης της υπόθεσης από αναφορές ψυχιάτρου – ψυχολόγου, ο κατηγορούμενος σύζυγος ως ψυχολογικό προφίλ αποτελεί έναν χαρακτήρα ατόμου κτητικό με ναρκισσιστική διαταραχή και έλλειψη ενσυναίσθησης. Στην απολογία του στους αστυνομικούς θα ισχυριστεί ότι η δολοφονία της συζύγου του ήταν ένα ατύχημα, μια ατυχής στιγμή η οποία ήταν απότοκος γενικότερων ζητημάτων και προβλημάτων στην σχέση του νεαρού ζευγαριού, ως συνέπεια του χαμού του πρώτου παιδιού τους.

Η δημοσιογραφική έρευνα, αρχικά παρουσίαζε τις εξελίξεις της υπόθεσης με βάση τις αστυνομικές αναφορές, που φαίνονταν να μην στρέφουν τις υποψίες στο πρόσωπο του συζύγου. Στην πορεία όμως, διακριτικά πάντα, η ενημέρωση άφηνε ερωτηματικά για τα λεγόμενα του συζύγου και τον τρόπο δράσης των υποτιθέμενων ληστών. Το ενδιαφέρον σε αυτή την περίπτωση γυναικοκτονίας είναι ότι δεν παρουσιάστηκαν σχεδόν καθόλου οι οικογένειες του συζυγοκτόνου αλλά και του θύματος. Ειδικότερα, δεν γίνεται σχεδόν καμία αναφορά στην οικογένεια του γυναικοκτόνου ενώ οι όποιες αναφορές υπάρχουν για την οικογένεια του θύματος στρέφονται γύρω από τη μητέρα της και τον τραγικό της ρόλο να συναναστρέφεται τον δολοφόνο της κόρης της χωρίς η ίδια αν το γνωρίζει. Βέβαια, καμία από τις οικογένειες εκατέρωθεν δεν ενδιαφέρθηκε να απασχολήσει με τη συμπεριφορά της τα Μέσα. Γίνεται επομένως αντιληπτό ότι, η δημοσιογραφική έρευνα σε όλη την πορεία της υπόθεσης εστίασε στον σύζυγο – δολοφόνο ακολουθώντας την πορεία του μέσα στην εξέλιξη των γεγονότων από το αρχικά τραγικό πρόσωπο του οικογενειάρχη –

θύματος ληστείας που «είδε» την γυναίκα του να δολοφονείται από αδίστακτους διαρρήκτες έως τον κεντρικό ενορχηστρωτή – σκηνοθέτη ενός προμελετημένου εγκλήματος . Η ψυχολογία του συζυγοκτόνου δεν αποδέχονταν την απόρριψη από την σύζυγο ούτε η κτητικότητα του μπορούσε να συμβιβαστεί. Όλες αυτές οι παράμετροι που συνθέτουν το συνολικό της «εικόνας» του εγκλήματος παρουσιάστηκαν διεξοδικά στις δημοσιογραφικές αναφορές που κάλυψαν όλο το ιστορικό της δολοφονίας της νεαρής συζύγου. Σε δεύτερο πλάνο η δημοσιογραφική έρευνα της εφημερίδας «*Τα Νέα*» εστίασε στην οικογένεια της δολοφονημένης κοπέλας και συγκεκριμένα στην μητέρα που αντίκριζε και άγγιζε τον δολοφόνο της κόρης της στο πρόσωπο του γαμπρού της. Σε όλη την διάρκεια των ερευνών και της δίκης που ακλούθησε η στάση της οικογένειας του θύματος παρουσιάζεται από τα μέσα ενημέρωσης ως αξιοπρεπής και ψύχραιμη παρά τον βαρύ πόνο που έχει επωμισθεί. Επίσης αξιοπρόσεκτο είναι και το γεγονός της απουσίας ιδιαίτερων αναφορών στην οικογένεια του συζυγοκτόνου, μιας και δεν έχουν παρουσιαστεί παραπομπές σε δηλώσεις τους ούτε φαίνεται να έχει υπάρξει κάποια αξιοσημείωτη παρουσία τους στα μέσα ενημέρωσης. Πάντως και σε αυτή την περίπτωση η θέση της οικογένειας του δολοφόνου – συζύγου μοιάζει να προσπαθεί να αποστασιοποιηθεί από την πράξη του υιού τους, χωρίς διάθεση για περεταίρω όξυνση της κοινής γνώμης.

Η δημοσιογραφική κάλυψη της υπόθεσης δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις από το σύνολο των μέσων ενημέρωσης, ενώ ακολουθεί την πορεία των γεγονότων χωρίς αποκλίσεις. Καμία από τις εφημερίδες της παρούσας μελέτης δεν απομακρύνεται από την πιστή και απόλυτη παρακολούθηση των εξελίξεων και δεν παρουσιάζει κάτι διαφορετικό από την ενημερωτική παράθεση των δεδομένων κάθε φορά. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι σε καμία από τις εφημερίδες μελέτης δεν αναλύθηκε ούτε διερευνήθηκε η ουσία και η φύση του συγκεκριμένου εγκλήματος, το οποίο μπορεί να μην είχε τον αποκρουστικό χαρακτήρα ή τη βαναυσότητα άλλων γυναικοκτονιών, εντούτοις όμως αποτελεί μία ενδιαφέρουσα περίπτωση ακραίας έμφυλης βίας με ιδιαίτερες κοινωνιολογικές προεκτάσεις ως προς τη δομή οργάνωσης και λειτουργίας της σύγχρονης οικογένειας. Όλα τα έντυπα σκιαγράφησαν το ψυχολογικό μοντέλο του γυναικοκτόνου με βάση τις αναφορές που έγιναν κατά την ακροαματική διαδικασία, ενώ πραγματοποιήθηκε αναφορά και στο θύμα με βάση τις περιγραφές του συζύγου αλλά και του ευρύτερου οικογενειακού, φιλικού και

κοινωνικού περιβάλλοντος. Σε κάθε περίπτωση οι αναφορές προς το θύμα είναι προσεγμένες, ενώ οι ισχυρισμοί του γυναικοκτόνου για τη σύζυγό του διακριτικά τίθενται υπό αμφισβήτηση από όλα τα Μέσα. Παρατηρείται, τέλος, μία προσπάθεια προστασίας της μνήμης της δολοφονημένης κοπέλας χωρίς ωστόσο αυτό να βαίνει σε βάρος της ουσιαστικής ενημέρωσης της κοινής γνώμης.

3^Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΤΣΑΠΑ

Η τρίτη κατά σειρά υπόθεση γυναικοτονίας που εξετάστηκε ήταν το διπλό φονικό στη Μακρυνίτσα Πηλίου. Σε αυτή την περίπτωση ο συζυγοκτόνος, πέραν της δολοφονίας της εν διαστάσει συζύγου του, αφαίρεσε και τη ζωή του αδελφού του θύματος. Κατά γενική ομολογία ήταν μια άγρια διπλή δολοφονία που άφησε άφωνη την τοπική κοινωνία και παράλληλα σόκαρε την ελληνική πραγματικότητα, μιας και επρόκειτο για ένα προμελετημένο έγκλημα.

Στα αστυνομικά χρονικά της χώρας καταγράφεται στις 5 Απριλίου του 2021 ένα σοκαριστικό και συνάμα άγριο έγκλημα έμφυλης βίας με διαστάσεις ενδοοικογενειακής κακοποιητικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της αστυνομίας, τα θύματα αυτού του άγριου φονικού είναι η νεαρή εν διαστάσει σύζυγος του δράστη, Κωνσταντίνα Τσάπα, και ο αδελφός της, ενώ βία έχει ασκήσει ο δράστης και στην πρώην πεθερά του και μητέρα των θυμάτων. Πιο αναλυτικά και με βάση δημοσιεύματα στον Τύπο, το απόγευμα της 5ης Απριλίου 2021 ο εν διαστάσει σύζυγος και μετέπειτα δολοφόνος μεταβαίνει στην πατρική οικία της πρώην συζύγου του με σκοπό να συναντήσει το παιδί του και παρά τα περιοριστικά μέτρα που του έχουν επιβληθεί, μετά από καταγγελία της συζύγου για ενδοοικογενειακή βία συνεπεία ψυχολογικών προβλημάτων του. Η σύζυγος αρνείται να επιτρέψει στον εν διαστάσει σύζυγό της να δει το παιδί στην κατάσταση που βρισκόταν αυτός, κατά την τηλεφωνική τους επικοινωνία. Στην συνέχεια ο δράστης επιχειρεί με την βία να εισέρθει στην πατρική οικία της πρώην συζύγου του. Όταν η κοπέλα προστρέχει σε βοήθεια της μητέρας της, από τον επάνω όροφο του σπιτιού, σχεδόν ακαριαία δέχεται τα χτυπήματα από το μαχαίρι του πρώην άνδρα της. Μετά το φόνο της εν διαστάσει συζύγου του ο δολοφόνος αποχωρώντας από τον τόπο του εγκλήματος σφαγιάζει και τον αδελφό της δολοφονημένης κοπέλας, ο οποίος εκείνη την στιγμή προσέρχονταν στο σπίτι της οικογένειας προς υποστήριξη των γονιών και της αδελφής του.

Ακολουθεί αγρία καταδίωξη του δράστη από την αστυνομία στην ευρύτερη περιοχή του Πηλίου, με τις δημοσιογραφικές αναφορές να κάνουν λόγο για ευρείας κλίμακας κινητοποίηση των διωκτικών αρχών. Ο δράστης συλλαμβάνεται έπειτα από δραματική προσπάθεια των αστυνομικών αρχών και αφού προηγουμένως έχει εμβολίσει αστυνομικό όχημα το οποίο έκλεισε τον δρόμο στο αυτοκίνητό του.

Η κάλυψη από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης : Με την σύλληψη του δράστη έρχονται στο φως της δημοσιότητας όλες οι ανατριχιαστικές και σοκαριστικές παράμετροι του διπλού φονικού ενώ παράλληλα ερωτήματα ανακύπτουν για το αν θα έπρεπε αυτός να κυκλοφορεί ελεύθερος. Όπως αναφέρεται σε μέσα ενημέρωσης, η σύζυγος του δράστη είχε καταγγείλει στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές την βία που υφίστατο στα πλαίσια του έγγαμου βίου της, συνεπεία ψυχολογικών προβλημάτων του δράστη. Όλες οι πληροφορίες που παρέθεσε η δημοσιογραφική έρευνα συνέκλιναν στο γεγονός ότι τα ψυχιατρικά προβλήματα του γυναικοκτόνου αποτέλεσαν την κύρια αιτία του διπλού φονικού, καθώς οι προσπάθειες του θύματος να θέσει υπό αναγκαστική ψυχιατρική νοσηλεία τον εν διαστάσει σύζυγό της αλλά και η αδικαιολόγητη κωλυσιεργία της ιατρικής γνωμάτευσης, φέρεται να συνετέλεσαν στη δολοφονία τόσο της κοπέλας όσο και του αδερφού της. Όπως διαβάζουμε στον Τύπο της επίμαχης περιόδου, ήταν πολλές οι περιπτώσεις που πέραν της βίαιης συμπεριφοράς του ο συζυγοκτόνος, προς το θύμα και την οικογένειά της, ήταν και εριστικός δηλώνοντας με θράσος ότι και φυλακή να πήγαινε σε ένα μήνα το πολύ θα ήταν και πάλι έξω. Αναφέρεται χαρακτηριστικά σε μέσα ενημέρωσης δήλωσή του προς την δολοφονημένη γυναίκα και τον πατέρα της παρουσία αστυνομικού οργάνου ότι θα υπάρξουν θύματα, λίγες ημέρες πριν το έγκλημα. Στην απολογία του ο συζυγοκτόνος θα ισχυριστεί άγνοια το κακού που προξένησε ενώ χαρακτηριστικά διαβάζουμε σε άρθρο του «*Ελεύθερου Τύπου*» την δήλωσή του ότι *η μνήμη του καλύπτεται από μαύρο πέπλο*.

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι, τόσο ο έντυπος όσο και ο ηλεκτρονικός Τύπος ακλουθούν την εξέλιξη της υπόθεσης βήμα βήμα, μέχρι και το σημείο της ετυμηγορίας του δικαστηρίου, χωρίς όμως τις εκτεταμένες αναφορές που συναντάμε σε άλλες υποθέσεις έμφυλης βίας και γυναικοκτονιών. Η ενημέρωση και σε αυτή την περίπτωση ακολούθησε την πεπατημένη οδό παρουσίασης της υπόθεσης και της παράθεσης των γεγονότων χωρίς απομάκρυνση από την τυπική δημοσιογραφική άποψη. Τόσο κατά τη διαδικασία της σύλληψης όσο και κατά την εξέλιξη της

υπόθεσης δικαστικά ο Τύπος παρακολούθησε τα γεγονότα ως αμερόληπτα ουδέτερος παρατηρητής. Η δημοσιογραφική προσέγγιση υπήρξε ήπια ακολουθώντας την πορεία των γεγονότων και παρουσιάζοντας το πλαίσιο μέσα στο οποίο η συγκεκριμένη γυναικοκτονία έλαβε χώρα, όπως επίσης και τον ρόλο σημαντικών παραμέτρων που καθόρισαν την πορεία του εγκλήματος.

Η δημογραφική κάλυψη της υπόθεσης είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητική ως ποιότητα ενημέρωσης, ενώ δεν παρουσιάστηκαν ακρότητες και υπερβολές. Οι θέσεις και οι επιθυμίες των γονιών των θυμάτων παρουσιάστηκαν με σαφήνεια, ενώ η συνολική παρουσία της οικογένειας αυτών κρίνεται αξιοπρεπής. Η προσέγγιση της ενημέρωσης της κοινής γνώμης γενικά επετεύχθη με τρόπο άρτιο και με χειρισμούς διακριτικούς όπως θα άρμοζε σε ένα αποτρόπαιο και ειδεχθές έγκλημα. Η ίδια αξιοπρέπεια τηρήθηκε από τον Τύπο και κατά την παρουσίαση του συζυγοκτόνου, χωρίς σε καμία περίπτωση να γίνεται επίκληση στην επιείκεια της κοινωνίας αλλά ούτε και της δικαιοσύνης. Ο δράστης παρουσιάστηκε μέσα από τα ενημερωτικά δελτία των μεσών μαζικής ενημέρωσης ως ένα άτομο βίαιο με σοβαρά ψυχιατρικά προβλήματα που διέπραξε όμως μια διπλή δολοφονία ιδιαίτερης σκληρότητας που συγκλόνησε την κοινή γνώμη.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στις δημοσιογραφικές αναφορές γύρω από την οικογένεια του συζυγοκτόνου, από τις όποιες διαφαίνεται μια εξίσου προβληματική κατάσταση, με τον ίδιο να έχει υπάρξει θύμα σοβαρού τροχαίου ατυχήματος και τον πατέρα του να έχει πεθάνει σε νεαρή ηλικία ενώ η μητέρα του είναι έγκλειστη σε ψυχιατρική δομή υγείας. Σε κάθε περίπτωση η ενημέρωση τηρεί την οδό της αντικειμενικής παρουσίασης της είδησης χωρίς γενικεύσεις και στερεότυπα αλλά με γνώμονα την ουσιαστική και αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων. Τέλος, σε αυτό το έγκλημα τα Μέσα Ενημέρωσης παρέθεσαν τον ρόλο των εμπλεκόμενων χαρακτήρων χωρίς υπερβολές και ακρότητες, ενώ ειδικότερα σε άρθρο της «*Εφημερίδας των Συντακτών*» καυτηριάστηκε έντονα αλλά με τρόπο διακριτικό η ολιγωρία των κρατικών φορέων ως προς την αποτελεσματική αντιμετώπιση του γυναικοκτόνου, εφόσον αποτελούσε αποδεδειγμένη απειλή για τη σύζυγό του.

4^Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ – ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΨΑΡΑΚΟΥ

Η τελευταία υπόθεση γυναικοκτονίας που εξέτασε η παρούσα μελέτη αφορούσε την άγρια δολοφονία της νεαρής Γαρυφαλλιάς στη Φολέγανδρο από τον σύντροφό της, μιας πραγματικά βάνουσης δολοφονίας, μιας ακραίας έκφρασης έμφυλης βίας, πρόκληση για την ανθρώπινη φύση και τον νομικό πολιτισμό μιας οργανωμένης κοινωνίας. Μία υπόθεση γυναικοκτονίας ξεχωριστής αγριότητας και με ιδιαίτερες πτυχές ψυχοπαθολογίας από την πλευρά του δράστη, η οποία παράλληλα είχε έντονη ψυχολογική επίδραση στην κοινωνία υπήρξε λοιπόν η δολοφονία της 26χρονης Γαρυφαλλιάς Ψαρράκου από τον σύντροφό της τον Ιούλιο του 2021 στην Φολέγανδρο. Κατά κοινή ομολογία επρόκειτο για ένα έγκλημα εξαιρετικής αγριότητας που συγκλόνισε το πανελλήνιο, ενώ η κάλυψή του από τα έντυπα αλλά και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης ήταν συνεχής και παρατεταμένη.

Η κάλυψη από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης : Οι δημοσιογραφικές αναφορές και αναρτήσεις προσεκτικά προσέγγισαν αρχικά το θέμα υπό τη λογική της αμεροληψίας, χωρίς να εμφανίζονται ακρότητες ή ανακρίβειες. Είναι μια υπόθεση την οποία ο Τύπος ακολούθησε σταδιακά μέσα από τις ανακοινώσεις των αρχών περισσότερο και όχι τόσο των μαρτύρων. Η συμπεριφορά των Μέσων Ενημέρωσης δεν σημαδεύτηκε από ευκολόπεπτα για τη νόηση αναγνώσματα ούτε και στην περίπτωση που το πλήθος αποδοκίμασε έντονα τον δολοφόνο κατά την προσαγωγή του. Οι αναρτήσεις των εφημερίδων που χρησιμοποιήθηκαν ως βάση της έρευνάς μας ήταν χαρακτηριστικές, προσεγμένες στη διατύπωση του λόγου και δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν σε καμία περίπτωση διφορούμενες ή αμφιλεγόμενες. Στις αναρτήσεις αυτές διαβάζουμε την πορεία των ερευνών από την εύρεση του πτώματος της νεαρής γυναίκας έως και τις δηλώσεις της μητέρας αλλά και της οικογένειας του θύματος.

Όπως διαβάζουμε στο αστυνομικό ρεπορτάζ, το απόγευμα της 16^{ης} Ιουλίου 2021 εντοπίζεται από τουρίστα το άψυχο σώμα νεαρής γυναίκας να επιπλέει στη θαλάσσια περιοχή Λυγαριά της Φολεγάνδρου. Πλάι στο άψυχο σώμα της νεαρής γυναίκας οι λιμενικές αρχές που εκλήθησαν, ανασύρουν και ένα μαύρο σακίδιο πλάτης, μέσα στο οποίο βρίσκουν μία αστυνομική ταυτότητα νεαρού άνδρα με το όνομα Δημήτρης Βέργος. Αργότερα ο νεαρός άνδρας θα ταυτοποιηθεί ως δολοφόνος της κοπέλας. Έπειτα από μια μέρα και ενώ οι υποψίες στρέφονται στο πρόσωπο του συντρόφου της δολοφονηθείσας, αυτός εντοπίζεται κοντά στον τόπο του εγκλήματος

σε άσχημη κατάσταση. Αρχικά, ο νεαρός άνδρας, είναι επιθετικός προς τους αστυνομικούς, ενώ παράλληλα απειλεί να αυτοκτονήσει, στα πλαίσια μιας γενικότερης αλλοπρόσαλλης και επιθετικής συμπεριφοράς. Πείθεται να παραδοθεί και συλλαμβάνεται εν τέλει από τα στελέχη του λιμενικού σώματος για τη δολοφονία της φαρμακοποιού Γαρυφαλλιάς Ψαρράκου. Ο Βέργος θα αποδώσει τη δολοφονία στην κακή στιγμή και με περίσσιο θράσος θα δηλώσει ότι «στράβωσε η φάση».

Οι εξελίξεις είναι καταγιστικές ως προς τη δριμύτητα των γεγονότων και τη σφοδρότητα των ειδήσεων, μιας και αρχίζουν να αποκαλύπτονται όλες οι παράμετροι της δολοφονίας. Στην απολογία του ο γυναικοκτόνος θα ισχυριστεί ενώπιον λιμενικών και δικαστή ότι η δολοφονία ήταν αποτέλεσμα έντονων και συνεχόμενων αντιπαραθέσεων με υπαιτιότητα του θύματος. Ο δράστης θα ισχυριστεί ότι το θύμα συνεχώς τον ειρωνευόταν και τον μείωνε ως προσωπικότητα. Σε ερωτήσεις του ανακριτή για την επίμαχη ημέρα της δολοφονίας, ανέφερε ότι υπήρξε λεκτική αντιπαραθέση με το θύμα ως προς την ακολουθούμενη πορεία τους, όταν διαπιστώθηκε ότι είχε γίνει λάθος στη διαδρομή. Εν μέσω αυτής της αντιπαραθέσης, ο δράστης, σύμφωνα πάντα με τα λεγόμενα του ιδίου, τράβηξε ακούσια το χειρόφρενο του οχήματος με αποτέλεσμα αυτό να εκτραπεί της πορείας του. Η αντιπαραθέση συνεχίστηκε και εκτός οχήματος με τον γυναικοκτόνο να ομολογεί ότι έσπρωξε την άτυχη κοπέλα στα βράχια πριν καταλήξει στο νερό. Ο δράστης στη συνέχεια δήλωσε ότι προσέγγισε το θύμα μέσα στο νερό χωρίς να διακρίνει σημεία ζωής, ενώ στις ερωτήσεις του ανακριτή γιατί προτίμησε να εξαφανιστεί, ανέφερε απλά αδυναμία διαχείρισης της κατάστασης.

Από την αρχή σχεδόν της σύλληψης του δράστη τα μέσα ενημέρωσης κάνουν λόγο για δηλώσεις σχετικά με ψυχιατρικά προβλήματα που ο δράστης αντιμετώπιζε. Σε διάφορα σημεία της απολογίας του, ο δολοφόνος της κοπέλας δεν διστάζει να παραδεχθεί τα ψυχιατρικής φύσεως προβλήματά του αποδίδοντας σε αυτά τμή βασικότερη αιτία των διαφωνιών του με την κοπέλα, σε σημείο που ο ίδιος να επιθυμεί τη λήξη της σχέσης τους με εκείνη να το αρνείται. Ακόμη, τονίζει πως ο ίδιος επιθυμούσε τον τερματισμό των διακοπών τους, λόγω των συνεχών διαφωνιών, κάτι που το θύμα δεν ήθελε. Από τις δηλώσεις στον Τύπο γίνεται φανερό ότι ο δράστης επιχείρησε να καλυφθεί πίσω από τους ισχυρισμούς του περί ψυχιατρικών προβλημάτων υγείας ενώ επέρριπτε παράλληλα ευθύνες στο θύμα, η οποία με τη συμπεριφορά της τον οδήγησε στη δολοφονία. Η μορφοποίηση της υπερασπιστικής

γραμμής θεμελιώθηκε πάνω στο δίπολο ψυχιατρικά προβλήματα – υπαιτιότητα θύματος , κάτι που οι δικαστικές αρχές απέρριψαν αποδίδοντας στον δράστη βαρύτερες κακουργηματικού χαρακτήρα κατηγορίες, τελεσθείσες σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, επισημαίνοντας παράλληλα την επίγνωση των πράξεών του.

Η εκδίκαση της υπόθεσης παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον μιας και γίνονται αναφορές στον Τύπο όχι μόνο για την προσωπικότητα του δολοφόνου αλλά και για το γεγονός ότι σκιαγραφείται το οικογενειακό περιβάλλον του δράστη αλλά και του θύματος μέσα από τις δηλώσεις τους στα μέσα ενημέρωσης. Ένα ακόμη ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης υπόθεσης είναι η άμεση, δυναμική και συνεχής απάντηση του συνηγόρου της οικογένειας του θύματος σε κάθε δήλωση του συνηγόρου του δολοφόνου, η οποία ορισμένες φορές φαινόταν να εμπεριέχει στοιχεία προσωπικής επίθεσης. Πιο συγκεκριμένα, ο δικηγόρος της οικογένειας του θύματος κατηγορήσε τον συνάδελφό του για προσκόμιση ψευδών ιατρικών γνωματεύσεων περί ψυχιατρικών προβλημάτων του δράστη. Είναι επίσης αξιοπρόσεκτο ότι η Εφημερίδα των Συντακτών της άλλης πλευράς για ευνοϊκή αντιμετώπιση του δράστη κάνει εκτενή αναφορά σε δηλώσεις πολιτικών με αφορμή το άγριο αυτό έγκλημα έμφυλης βίας, προσπαθώντας ενδεχομένως να προσδώσει μια αίσθηση πολιτικής χροιάς στο ζήτημα, εφόσον παραθέτει τις δηλώσεις της προέδρου της δημοκρατίας αλλά και των πολιτικών αρχηγών. Στο στάδιο της ακροαματικής διαδικασίας η κάλυψη των μέσων ήταν επίσης εκτενής με καθημερινές αναφορές. Σε αυτές τις αναφορές διαβάζουμε στον Ελεύθερο Τύπο ότι η εισαγγελέας της έδρας , προειδοποιεί ότι θα ασκηθούν διώξεις σε οποιοδήποτε περιστατικό βίας εντός της δικαστικής αίθουσας , με αφορμή ορισμένα επεισόδια έντασης που προηγήθηκαν. Η δίκη ολοκληρώθηκε με την ποινή που αποδόθηκε στον δράστη : ισόβια κάθειρξη χωρίς ελαφρυντικά με υποχρεωτική την παραμονή του στο σωφρονιστικό κατάστημα για 16 συναπτά έτη.

Εξετάζοντας τις δημοσιογραφικές αναφορές γύρω από την παρουσίαση των οικογενειών των δύο πλευρών (δράστη – θύματος) παρατηρούμε ότι σε γενικές γραμμές έγινε προσπάθεια διατήρησης της αξιοπρέπειας, χωρίς όμως να λείπουν οι προσπάθειες εξυπηρέτησης των αντικειμενικών τους στόχων. Οι στόχοι αυτοί είναι για την οικογένεια της δολοφονημένης κοπέλας ήταν η παραδειγματική τιμωρία του δράστη και η δικαίωση της μνήμης της θανούσας. Για την οικογένεια του γυναικοκτόνου προείχε η αναγνώριση όσο περισσότερων ελαφρυντικών. Μέσα από

τις δημοσιογραφικές αναφορές και τις δημοσιεύσεις στα μέσα ενημέρωσης φαίνεται η στήριξη όλης της οικογένειας στον δολοφόνο, με διακριτικότητα και χωρίς να ερεθίζεται η κοινή γνώμη μέσω των προσπαθειών στήριξης των ισχυρισμών του περί ψυχιατρικών προβλημάτων. Χαρακτηριστικές είναι οι καταθέσεις τόσο των γονέων και της αδελφής για το ιστορικό εμφάνισης της ψυχικής νόσου αλλά και των ψυχωτικών κρίσεων στο παρελθόν, με διαφαινόμενη μια προσπάθεια οικοδόμησης μίας εικόνας καλού μαθητή αλλά και ευαίσθητου ανθρώπου που νοσεί ψυχικά και έχει το ακαταλόγιστο των πράξεών του.

Από την άλλη πλευρά , η οικογένεια της δολοφονημένης νεαρής μέσω της μητέρας της θα προσπαθήσει να αποδομήσει την προσπάθεια της άλλης πλευράς για ευνοϊκή αντιμετώπιση του δράστη λόγω της ψυχικής του ασθένειας. Μέσα από το δημοσιογραφικό υλικό σκιαγραφείται μια δυναμική προσωπικότητα γυναίκας για τη μητέρα του θύματος , που θα κάνει λόγο για τα πατριαρχικά πρότυπα ανατροφής του γυναικοκτόνου, τα οποία στοίχησαν τη ζωή στην κόρη της. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι συσχέτιση των πατριαρχικών προτύπων ανατροφής και διαπαιδαγώγησης με εγκλήματα έμφυλης βίας συναντάμε σε άρθρο της εφημερίδας «*Τα Νέα*» , στην οποία γίνεται και η μνεία παρακολούθησης του κινητού τηλεφώνου του θύματος από τον θύτη, αν και όλες οι δημοσιογραφικές αναφορές κάνουν λόγο για αδυναμία εύρεσης των κινητών τους τηλεφώνων.

Ανατρέχοντας στις αναρτήσεις του ηλεκτρονικού Τύπου που χρησιμοποιήθηκε ως σημείο αναφοράς της μελέτης μας, μπορούμε να διακρίνουμε σε αυτή την υπόθεση ελαφρές διαφοροποιήσεις ως προς τη συμπεριφορά των εφημερίδων της έρευνας. Αναλυτικότερα, η «*Εφημερίδα των Συντακτών*» στις αναφορές και αναρτήσεις τις για το εν λόγω έγκλημα παρέθεσε εκτενείς δηλώσεις της Προέδρου της Δημοκρατίας και των πολιτικών αρχηγών με αφορμή τη δολοφονία της νεαρής γυναίκας και με ευρύτερο θέμα το πρόβλημα της έμφυλης βίας και τη θέση της γυναίκας συνολικά. Θα λέγαμε ότι το έντυπο αυτό προσπάθησε να δώσει πολιτική χροιά στο θέμα, καθώς επίσης και να καταγράψει τις θέσεις των πολιτικών σχημάτων της χώρας επάνω σε αυτό το ακανθώδες πρόβλημα. Άλλη επίσης ενδιαφέρουσα διαφοροποίηση παρατηρήθηκε στη εφημερίδα *Τα Νέα*, η οποία επιχείρησε να αναλύσει την επίδραση της διαπαιδαγώγησης μέσω πατριαρχικών προτύπων σε καταστάσεις έμφυλης βίας καθώς και ο τρόπος που αυτή η διαπαιδαγώγηση με τα πατριαρχικά δεδομένα σχετίζεται με τη βία σε βάρος της γυναίκας. Αυτή ήταν και

μόνη φορά ίσως που παρουσιάστηκε σε κάποιο από τα έντυπα του δείγματός μας μία προσπάθεια εμβάθυνσης γύρω από τη γενεσιουργό αιτία αυτής της μάστιγας των σύγχρονων κοινωνιών. Η προσπάθεια αυτή, όμως, όσο και αν κινήθηκε στη σωστή πορεία της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας πάνω σε μια νοσηρή κατάσταση, υπήρξε περιορισμένη σε έκταση και ευρύτητα ανάλυσης, στα όρια του χαρακτηρισμού της ως αποσπασματικής ως προς τη συνέχειά της.

Συνοψίζοντας, θα σημειώναμε ότι σε αυτή την περίπτωση γυναικοκτονίας όπως παρουσιάστηκε από τα μέσα ενημέρωσης, τα κρίσιμα σημεία εστιάζουν στην αγριότητα του εγκλήματος, στην προσπάθεια αποποίησης από πλευράς του δολοφόνου των ευθυνών του καθώς και τις επιρριψές αυτών στο θύμα και, τέλος, στην πρωτοβουλία της μητέρας του θύματος να αποκαλύψει την προσπάθεια του δράστη να παρουσιαστεί ως το πραγματικό θύμα της κατάστασης. Σε αυτή την υπόθεση αξιοσημείωτη ήταν η στάση και η συμπεριφορά της μητέρας του θύματος, όπως αυτή καταγράφηκε από τον έντυπο αλλά και ηλεκτρονικό Τύπο. Τα μέσα ενημέρωσης πρόβαλαν περισσότερο την μητέρα της Γαρυφαλλιάς εστιάζοντας στην προσπάθειά της να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη αναφορικά με το πρόβλημα της έμφυλης βίας και να καταδείξει τη γυναικοκτονία ως ένα από τα σοβαρότερα εγκλήματα των σύγχρονων κοινωνιών. Και σε αυτή την υπόθεση γυναικοκτονίας τα Μέσα εστίασαν στις οικογένειες των πρωταγωνιστών, θύτη και θύματος. Παρά την αγριότητα του εγκλήματος, ο λόγος της μητέρας αλλά και η γενικότερη στάση της οικογένειας του θύματος παρουσιάστηκε με σοβαρότητα και εγκράτεια, μακριά από εντάσεις που ίσως να προσέβαλλαν τη μνήμη της δολοφονηθείσας. Η ενημέρωση της κοινωνίας εξυπηρετήθηκε με γνώμονα τη δημοσιογραφική εγκυρότητα μέσα από τη δημοσιογραφική δεοντολογία. Ο Τύπος και σε αυτή την περίπτωση διακριτικά προστάτευσε τη μνήμη της κοπέλας, όταν ο δράστης προσπάθησε να επιρρίψει τις ευθύνες της δολοφονίας επάνω της. Με στοχευμένα προσανατολισμένη πολιτική και χωρίς να αλλοιώνονται, παρερμηνεύονται ή αποκλείονται οι δηλώσεις του γυναικοκτόνου, η ενημέρωση καυτηρίασε την προσπάθεια απενοχοποίησης του δράστη από τον ίδιο μέσω της επίκλησης ψυχιατρικών προβλημάτων.

Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Επικεντρώνοντας την ανάλυσή μας γύρω από τον τρόπο που τα μέσα ενημέρωσης της έρευνας χειρίστηκαν, τόσο ως σύνολο όσο και ως μεμονωμένες οντότητες συγκεκριμένες υποθέσεις γυναικοκτονιών, προκύπτουν ενδιαφέροντα και σημαντικά στοιχεία για την συμπεριφορά, όχι μόνο της ενημέρωσης σαν κλάδος αλλά και για την ποιότητα των ειδήσεων γύρω από ζητήματα έμφυλης βίας.

Η πρώτη υπόθεση γυναικοκτονίας που εξέτασε η έρευνά μας ήταν η δολοφονία της 21χρονης φοιτήτριας Ελένης Τοπαλούδη. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι, σε καμία από τις εφημερίδες της έρευνάς μας (για την εν λόγω υπόθεση) δεν αναφέρεται ο όρος γυναικοκτονία, αντί αυτού συναντάμε τον όρο δολοφονία ή την νομική κατηγοριοποίηση του εγκλήματος ως βιασμός και δολοφονία. Αυτή είναι μια γενική διαπίστωση από την εξέταση του συνόλου των μέσων ενημέρωσης που ελήφθησαν ως σημεία αναφοράς για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία. Άλλη επίσης γενική παραδοχή, για το σύνολο των μέσων ενημέρωσης της μελέτης, αποτελεί το γεγονός ότι αποφεύγεται η στοχοποίηση της εθνικής καταγωγής του ενός δράστη του εγκλήματος, μέσω της προσπάθειας αποφυγής και περιορισμού της χρήσης του όρου Αλβανός. Ο εθνικός προσδιορισμός (για τον ένα δράστη) δεν χρησιμοποιείται συχνά, συνήθως στην αρχή του άρθρου, ενώ αρκετές φορές έχουμε την χρήση της έκφρασης «Αλβανικής καταγωγής». Σε κάθε περίπτωση είναι εμφανής η διάθεση (από τους συντάκτες των άρθρων) να μην υποκινηθούν ρατσιστικές συμπεριφορές, καθώς επίσης και να μην υποδαυλιστούν ρατσιστικά κίνητρα σε αντικοινωνικές πρακτικές.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των ανωτέρω αποτελούν οι αναφορές της «*Εφημερίδας των Συντακτών*», όπου συχνότερα γίνεται χρήση των νομικών όρων κατηγορούμενος – συγκατηγορούμενος, ενώ παρατηρείται και ο γεωγραφικός προσδιορισμός, για τον ελληνικής καταγωγής δράστη π.χ ροδίτης. Σπανιότερα χρησιμοποιείται η αναφορά «Αλβανικής καταγωγής». Επίσης η ηλικιακή κατάταξη των δραστών εμφανίζεται αρκετά συχνά, αλλά σπανιότερα ο συνδυασμός της ηλικίας και των αρχικών των ονομάτων τους. Για το θύμα χρησιμοποιούνται αναφορές γύρω από την ηλικία, το ονοματεπώνυμό του και την ιδιότητά του, όπως 21χρονη φοιτήτρια Ελένη Τοπαλούδη. Επίσης άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι η εν λόγω εφημερίδα έχει σε ένα ρεπορτάζ από την δίκη εκτενή αναφορά στην ιατροδικαστική έκθεση με

ανατριχιαστικές περιγραφές στα βασανιστήρια που υπέστη το θύμα. Παρ'όλ'αυτά η εφημερίδα δεν κάνει χρήση ακραίων χαρακτηρισμών για τους δράστες, φροντίζοντας να κρατά μια ισορροπία ανάμεσα στην βαναυσότητα του εγκλήματος και την τήρηση δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

Αντίθετα η εφημερίδα «*Ελεύθερος Τύπος*» χρησιμοποιεί από την αρχή της δημοσιογραφικής κάλυψης της υπόθεσης τους όρους Αλβανός – Έλληνας για τον προσδιορισμό των κατηγορουμένων, χωρίς όμως να αφήνονται υπόνοιες ρατσιστικού σκεπτικού. Η εφημερίδα χρησιμοποιεί σε κάποιες αναφορές της τα αρχικά των δραστών ενώ δεν υπεισέρχεται σε ιδιαίτερες αναλύσεις γύρω από την υπόθεση πέραν της ενημέρωσης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εφημερίδα παρουσιάζει και παραθέτει τις μικρότερες σε έκταση αναφορές σε σχέση με τις υπόλοιπες του δείγματος, αλλά χωρίς απόκλιση από την ουσία της ενημέρωσης. Και σε αυτή την περίπτωση το θύμα παρουσιάζεται με το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητά του, ενώ δεν χρησιμοποιείται ο όρος γυναικοκτονία.

Σε πλήρη αντιδιαστολή με τις προηγούμενες εφημερίδες της έρευνάς μας «*Τα Νέα*» χρησιμοποιούν έντονους και εμφατικούς χαρακτηρισμούς για το έγκλημα, με τίτλους όπως «σοκαριστικές αποκαλύψεις», «το έγκλημα που πάγωσε την Ελλάδα», «φρίκη» και «άγριο έγκλημα». Η αναφοράς της εφημερίδας στους δράστες γίνονται με βάση τοπογεωγραφικά και εθνολογικά κριτήρια (Ροδίτης – Αλβανός) αλλά και με την χρήση των αρχικών των ονομάτων τους. Το θύμα αναφέρεται με το όνομα και την ιδιότητά του (π.χ 21χρονη φοιτήτρια Ελένη Τοπαλούδη) όπως επίσης και με τον όρο «άτυχη κοπέλα». Στις δημοσιογραφικές αναφορές της εφημερίδας δεν συναντάμε αναλυτικές περιγραφές γύρω από την χαρακτηριστική βιαιότητα του τρόπου δολοφονίας της κοπέλας, γεγονός που καταδεικνύει έμμεσα την αποσιώπηση της γυναικοκτονίας. Επιλέγονται αναφορές που εμπεριέχουν έντονο νόημα, με τη χρήση συγκινησιακά φορτισμένης γλώσσας όπως «φρίκη», «άγριο έγκλημα» και «φριχτός θάνατος». Η γενικότερη συμπεριφορά της εφημερίδας δεν κινείται, επομένως στα πλαίσια της δημοσιογραφικής ηθικής εφόσον γίνεται χρήση εκφράσεων που δημιουργούν οικείο κλίμα με τον αναγνώστη και παρατηρείται μία προσπάθεια μείωσης της σοβαρότητας του εγκλήματος.

Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει για την έρευνα η εφημερίδα «*Πρώτο Θέμα*», μιας και σε αυτή θα δούμε την πλήρη αγόρευση της εισαγγελέως. Πιο

αναλυτικά, σε αυτή την εφημερίδα γίνεται χρήση έντονων χαρακτηρισμών στους τίτλους των άρθρων όπως: «Περιγραφή σοκ για την δολοφονία Τοπαλούδη», «Υπόθεση Τοπαλούδη: Φρικιαστικές λεπτομέρειες», ενώ για τους δράστες χρησιμοποιούνται οι όροι κατηγορούμενοι και Αλβανός – Ροδίτης. Το θύμα καλείται με το πλήρες του ονόματός του. Το ξεχωριστό στοιχείο που παρουσιάζει η προσέγγιση της εφημερίδας αυτής είναι, όπως προαναφέρθηκε, η πλήρης αγόρευση της εισαγγελέως η οποία είναι εξίσου καταγγελτική για το έγκλημα και την συμπεριφορά που επέδειξαν οι δύο δράστες στην διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας. Η εισαγγελέας της έδρας καυτηριάζει την συμπεριφορά του οικογενειακού περιβάλλοντος του Ροδίτη δράστη για προσπάθεια συγκάλυψης της υπόθεσης ενώ αφήνει αιχμές ως προς τα «δικαιώματα» και την «επιείκεια» που η νομοθεσία παρέχει στους εγκληματίες. Είναι μια ενδιαφέρουσα αναφορά της εφημερίδας προς περαιτέρω στοχασμό της κοινωνίας για την ουσία, την φύση και εν γένει την λογική γύρω από τον χαρακτήρα της ποινής που η δικαιοσύνη επιβάλλει.

Δυστυχώς όμως σε καμία εφημερίδα (του δείγματος της έρευνας) δεν παρουσιάζεται εμπεριστατωμένα και ολοκληρωμένα η γνώμη αλλά και η άποψη ειδικών επιστημόνων στην ανάλυση της υπόθεσης και σε ενδεχόμενα μέτρα πρόληψης. Επίσης δεν υπάρχει σε κανένα μέσο ενημέρωσης της έρευνας προβληματισμός για την ποιότητα και την γενικότερη επάρκεια του νομικού συστήματος να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά εγκλήματα ιδιαίτερης σκληρότητας με χαρακτηριστικά έμφυλης βίας, ώστε να προστατευθεί η κοινωνική γαληνή και ισορροπία.

Στην συνέχεια η ερευνά επικεντρώθηκε στο διπλό φονικό της Μακρινίτσας Πηλίου. Σαν γενική παραδοχή και αίσθηση, από την συνολική ανάγνωση των εφημερίδων της παρούσας έρευνας, μπορεί να ειπωθεί ότι, η υπόθεση αυτή δεν καλύφθηκε και δεν παρουσιάστηκε με την συχνότητα και την πυκνότητα κάλυψης της υπόθεσης Τοπαλούδη. Οι δημοσιογραφικές αναφορές αν και καλύπτουν ολόπλευρα την ανάγκη για ενημέρωση της κοινωνίας, είναι σαφώς μικρότερες σε έκταση και συχνότητα. Οι εκφράσεις δε που χρησιμοποιούνται στην συνολικότερη παρουσίαση της δολοφονίας, έχουν ηπιότερα χαρακτηριστικά ως προς την απόδοση του γεγονότος. Σίγουρα όμως είναι διαφορετικές και η φύση αλλά και η ουσία των δύο αυτών εγκλημάτων.

Όπως διαβάζουμε στην εφημερίδα «*Τα Νέα*», σε όλες τις δημοσιογραφικές αναρτήσεις της, παρατίθενται τα ακριβή γεγονότα χωρίς αποκλίσεις και υπερβολές που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ανακρίβειες. Ο θύτης προσδιορίζεται ως δράστης ενώ τα θύματα παρουσιάζονται με τα ονόματά τους ή με τις ιδιότητές τους (π.χ σύζυγος, πρώην σύζυγος, αδελφός, κουνιάδος). Επίσης, γίνεται λόγος στις δηλώσεις των γονέων (των θυμάτων) για παραδειγματική τιμωρία του δράστη, χωρίς ιδιαίτερες λεπτομέρειες που θα μπορούσαν να οξύνουν τα πνεύματα και οι οποίες θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν εκρήξεις οργής σε τοπικό επίπεδο. Η τελική αποτίμηση της συμπεριφοράς της εφημερίδας στην παρουσίαση του εγκλήματος δημιουργεί μια ψυχολογική φόρτιση με την χρήση λέξεων και όρων που διεγείρουν το συναίσθημα (π.χ σοκαριστική ομολογία, φρυχτή δολοφονία). Και σε αυτή την υπόθεση δεν γίνεται χρήση του όρου γυναικοκτονία μιας και προτιμάται η συνηθέστερη ορολογία της δολοφονίας ενώ δεν υπάρχουν αναφορές σε έμφυλη βία. Σε καμία από τις αναφορές της όμως, η εφημερίδα δεν περιλαμβάνει απόψεις ειδικών σε ψυχιατρικά ή νομικά ζητήματα προς περαιτέρω προβληματισμό και ουσιαστικότερη ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού. Από τα παραπάνω διαφαίνεται λοιπόν η προβληματική κατάσταση που ενυπάρχει στην παρουσίαση μίας γυναικοκτονίας από τα μέσα ενημέρωσης.

Η «*Εφημερίδα των Συντακτών*» παρουσιάζει αισθητά μειωμένη συχνότητα αναρτήσεων στην παρουσίαση της υπόθεσης σε σχέση με τις υπόλοιπες εφημερίδες της έρευνας αλλά και με τις αντίστοιχες δημοσιεύσεις της στην υπόθεση Τοπαλούδη. Και εδώ έχουμε την χρήση του όρου δολοφονία όπως επίσης και των όρων ανθρωποκτονία, διπλό φονικό, χωρίς αναφορά ή επίκληση στην γυναικοκτονία. Ο δράστης καλείται δολοφόνος ή κατηγορούμενος ενώ τα θύματα αναφέρονται με τις ιδιότητές τους (π.χ αδελφός, αδελφή, αδέρφια, σύζυγος). Από τις αναλύσεις της εφημερίδας απουσιάζουν γνώμες ή απόψεις ειδικών σε θέματα ψυχολογίας καθώς και νομικής προσέγγισης ζητημάτων ενδοοικογενειακής βίας. Η εφημερίδα επιλέγει την παράθεση των γεγονότων με αυστηρά ενημερωτικά κριτήρια.

Αντίθετα στην εφημερίδα «*Ελεύθερος Τύπος*» υπάρχει αυτούσια η δήλωση της μητέρας των θυμάτων για παραδειγματική τιμωρία του δράστη καθώς και δήλωσή της για αυτοδικία. Χαρακτηριστικά διαβάζουμε: «*Να σαπίσει μέσα στην φυλακή*» και «*Θέλω να πάρω το αίμα μου πίσω*». Παρά την ωμότητα των λόγων αυτών η εφημερίδα δεν επικροτεί ούτε ενστερνίζεται τις απόψεις της μητέρας των θυμάτων

αλλά έχει σαφώς κρατήσει αποστάσεις. Και σε αυτή περίπτωση η ενημέρωση πραγματοποιείται χωρίς καμία απόκλιση, και, ομοίως με τα προηγούμενα έντυπα, αποσιωπά την προβληματική του φαινομένου. Απουσιάζουν δηλαδή οι γνώμες ειδικών επιστημόνων καθώς και εμβάθυνση στα πραγματικά αίτια του εγκλήματος ώστε να αποφευχθούν (ή έστω να περιοριστούν) παρόμοιες καταστάσεις στο μέλλον. Στις αναρτήσεις και τα άρθρα της η εφημερίδα καλεί τον θύτη ως δράστη, ενώ για τον προσδιορισμό του εγκλήματος χρησιμοποιείται ο όρος έγκλημα και για την πράξη κάθε αυτή ο νομικός τύπος ανθρωποκτονία. Δεν εμφανίζεται ο όρος γυναικοκτονία ούτε γίνεται λόγος σε έμφυλη βία, αλλά χρησιμοποιούνται εκφράσεις με έντονη συναισθηματική φόρτιση ως επικεφαλίδες άρθρων συνοδευόμενες από «συγκλονιστικές περιγραφές» μιας «σοκαρισμένης τοπικής κοινωνίας».

Στον αντίποδα, το έντυπο του «Πρώτου Θέματος» επιλέγει μια πιο ήπια προσέγγιση των δηλώσεων της μητέρας των θυμάτων μέσω μιας αποσπασματικής και γενικόλογης αναφοράς σε αυτές περί παραδειγματικής τιμωρίας και ότι θέλει να πάρει το αίμα της πίσω, χωρίς να δίνεται συνέχεια σε αυτή τη δήλωση. Η εφημερίδα όμως στην γενικότερη θεώρηση και παρουσίαση της υπόθεσης παρουσιάζει έναν λόγο που δημιουργεί και παραπέμπει σε συνθήκες συγκινησιακής φόρτισης με την χρήση εκφράσεων όπως «ατελείωτο μοιρολόι πόνου», «χαροκαμένοι γονείς» ενώ χρησιμοποιούνται λέξεις που κάνουν ακόμα πιο έντονο το (διάχυτο) αίσθημα οργής και θλίψης. Η χρήση του όρου σοκ για την απολογία του δράστη είναι ενδεικτική της ατμόσφαιρας που θέλει να παρουσιάσει η εφημερίδα στην βάση της λογικής των εντυπώσεων, ακολουθώντας όμως πιστά την αλληλουχία των γεγονότων με καθαρά ενημερωτικά και μόνο κριτήρια. Για τον θύτη έχουμε χαρακτηρισμούς όπως: δολοφόνος, μακελάρης ή δράστης ενώ για το έγκλημα παρατίθενται οι όροι δολοφονία και διπλό φονικό (σπανιότερα). Τα θύματα καλούνται με τις συγγενικές τους ιδιότητες. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι σε καμία παραπομπή ή αναφορά της εφημερίδας δεν εμφανίζεται η γυναικοκτονία ως όρος, αλλά ούτε και γίνεται αναφορά στην έμφυλη βία. Τέλος (και εδώ) απουσιάζουν απόψεις ειδικών σε θέματα ψυχικής υγείας και νομικών ζητημάτων για την παραπέρα διερεύνηση της υπόθεσης προς ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

Μια υπόθεση με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και μοναδικά χαρακτηριστικά ως εγκληματική πράξη αλλά και ως συνολικό γεγονός ακραίας μορφής έμφυλης βίας, ήταν και η δολοφονία της νεαρής Κάρολαιν Κράουτς από τον σύζυγό της στα Γλυκά

Νερά (γνωστής και ως υπόθεσης των Γλυκών Νερών). Η μελέτη της υπόθεσης αυτής έχει ιδιαίτερη σημασία για την παρούσα έρευνα, μιας και αναδεικνύει χαρακτηριστικές διαφορές και διαφοροποιήσεις, στην προσέγγιση των μέσων ενημέρωσης, που ασχολήθηκαν με αυτή την υπόθεση γυναικοκτονίας. Αναλυτικότερα μπορεί να ειπωθεί ότι, το κοινωνικό – επαγγελματικό επίπεδο σε συνδυασμό με την «εικόνα» θύτη – θύματος όπως παρουσιάζονταν από φωτογραφίες και δηλώσεις σε εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης, επηρέασαν σε ένα βαθμό την αντιμετώπιση του εγκλήματος από τα μέσα ενημέρωσης. Όπως θα δούμε και στην πορεία της αξιολόγησης της συμπεριφοράς των εφημερίδων που χρησιμοποιήθηκαν ως βάση της έρευνας, αυτές αντιμετώπισαν το όλο θέμα με ηπιότερο σε γενικές γραμμές ύφος γραφής, παρά το ότι χρησιμοποιούν φρασεολογία και ορολογία που προκαλεί μια ιδιαίτερη αίσθηση έντονων συναισθημάτων στο αναγνωστικό κοινό. Η προσέγγιση του συζυγοκτόνου (μεμονωμένα ως δράστη εγκληματικής πράξης και συνολικά ως προσωπικότητα) εμφανίζει λιγότερο οξείς τόνους (σε σχέση με άλλες υποθέσεις), εστιάζοντας στο επαγγελματικό του status όπως και στην «εικόνα» που εξέπεμπε μέσα από τις αναρτήσεις του στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Αυτή η αναφορά στην επαγγελματική του ιδιότητα κατά την παρουσίαση της υπόθεσης από τα μέσα ενημέρωσης δυνητικά μπορεί να δημιουργήσει ένα κλίμα συμπάθειας απέναντι στον δράστη και να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη.

Ειδικότερα η εφημερίδα «*Τα Νέα*», στις αναφορές τις προς τον θύτη τον αποκαλεί με το χαϊδευτικό του μικρού του ονόματος, την επαγγελματική του ιδιότητα (π.χ πλότος), με το ονοματεπώνυμό του, ενώ πιο σπάνια με την ηλικία του και τον χαρακτηρισμό δολοφόνος. Παρατηρείται, μέσω αυτών των χαρακτηρισμών, μια «διαφορετική» προσέγγιση του δράστη, ενώ και η «εικόνα» του όπως διαμορφώνεται από τις αναφορές της εφημερίδας αποκτά πιο «οικεία» χαρακτηριστικά όταν αποκαλείται «Μπάμπης». Η χρήση του χαϊδευτικού του ονόματος του θύτη δημιουργεί σε αυτό το σημείο ένα αίσθημα οικειότητας, που προφανώς αντιβαίνει στην αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων. Το θύμα από την άλλη πλευρά καλείται με το μικρό του όνομα ή με τον προσδιορισμό «ατυχή κοπέλα». Και το θύμα αποκτά έτσι μια εξίσου προσιτή «εικόνα» στα ματιά του αναγνώστη, μακριά από τα στερεότυπα του αστυνομικού δελτίου. Σε όλες τις δημοσιεύσεις της η εφημερίδα τοποθετεί στοχευόμενα στο γραπτό λόγο ή στου τίτλους των ορθών της λέξεις που προκαλούν εντύπωση και εξάπτουν το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού όπως,

σοκ, οργή και συγκλονιστικό έγκλημα. Για τον χαρακτηρισμό και τη απόδοση του εγκλήματος έχουμε τον όρο δολοφονία και σπανιότερα την νομική ορολογία ανθρωποκτονία. Δεν γίνεται χρήση του όρου γυναικοκτονία στο σύνολο της αρθρογραφίας. «*Τα Νέα*» αν και χρησιμοποιούν εντόνους χαρακτηρισμούς για την παρουσίαση του εγκλήματος (στυγερό έγκλημα, άγρια δολοφονία, αποτρόπαια δολοφονία), εντούτοις η γενική αίσθηση της συνολικής αρθρογραφίας τους παρουσιάζει σαφώς πιο ήπια χαρακτηριστικά σε σχέση με την οξύτητα αντιμετώπισης προηγούμενων περιπτώσεων γυναικοντονίας όπως η υπόθεση Τοπαλούδη και η διπλή δολοφονία της Μακρινίτσας. Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι η εφημερίδα παρουσιάζει αρκετές λεπτομέρειες γύρω από το επίπεδο ζωής του ζευγαριού από αναρτήσεις του συζυγοκτόνου, γεγονός το οποίο δεν συναντάται στις προηγούμενες υποθέσεις. Υπάρχει τέλος μια εμφανής προσπάθεια της εφημερίδας να αποδώσει την «εικόνα» του γάμου και δευτερεύοντος τον χαρακτήρα του θύματος μέσα από την απολογία του συζυγοκτόνου κάνοντας εκτεταμένη χρήση των απολογητικών του καταθέσεων.

Στον «*Ελεύθερο Τύπο*», αν και δεν γίνεται τόσο εκτεταμένη αναφορά στο επαγγελματικό – κοινωνικό status του συζυγοκτόνου και του ζεύγους, παρόλα αυτά διαφαίνεται μια ηπιότερη (και εδώ) προσέγγιση της υπόθεσης. Για την παρουσίαση του θύτη χρησιμοποιούνται ηλικιακοί και νομικοί όροι όπως: 32χρονος, Μπάμπης Αναγνωστόπουλος, κατηγορούμενος, συζυγοκτόνος, δολοφόνος. Ιδιαίτερη αίσθηση προκαλεί και εδώ η χρήση από την εφημερίδα του χαϊδευτικού του ονόματος του δράστη, μια πρακτική που δεν συναντάμε σε καμία προηγούμενη υπόθεση. Το αξιοσημείωτο σε αυτή την εφημερίδα είναι η χρήση του όρου έμφυλη βία σε μια από τις τελευταίες δημοσιεύσεις της και στο τέλος του άρθρου όταν κάνει αναφορά σε συγκεντρώσεις που προγραμματίζονταν από φεμινιστικές οργανώσεις και άλλες συλλογικότητες εναντίον στην έμφυλη βία. Παρά την εμφάνιση της έμφυλης βίας έστω και στο τέλος ενός άρθρου, απουσιάζει οποιαδήποτε νύξη στον όρο γυναικοκτονία. Οι λεκτικές και εκφραστικές επιλογές της εφημερίδας διαμορφώνουν ένα ύφος γραφής μακριά από συνθήκες συναισθηματικής φόρτισης. Ακόμα και όταν περιγράφεται η δολοφονία μέσα από τμήματα της δικογραφίας επιλέγεται η χρήση απλών αναφορών χωρίς έμφαση, εστιάζοντας αυστηρά στην ενημέρωση άνευ περαιτέρω σχολιασμών. Ως γενική εικόνα το ύφος γραφής της εφημερίδας δείχνει να είναι αποστασιοποιημένο από το έγκλημα κάθε αυτό και παρά το ότι γίνονται

αναφορές για προσχεδιασμένη δολοφονία, κυνική συμπεριφορά του δράστη και εξαπάτηση της Δικαιοσύνης και της κοινωνίας, υπάρχει μια διάχυτη αίσθηση «διακριτικά» ουδέτερης αντιμετώπισης του συζυγοκτόνου. Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητη η σύγκριση με το αντίστοιχο εκφραστικό ύφος της εφημερίδας στο διπλό φονικό της Μακρινίτσας Πηλίου, όπου αυτό ήταν ξεκάθαρα πιο έντονο και δηκτικό, με περισσότερη συγκινησιακή φόρτιση, παραθέτοντας ακόμα και τις δηλώσεις της μητέρας των θυμάτων (περί σκληρής τιμωρίας του δολοφόνου, ίσως και πέραν του νομού).

Η «*Εφημερίδα των Συντακτών*» είναι η μονή από τις εφημερίδες του δείγματος που χρησιμοποιεί τον όρο γυναικοκτονία ως τίτλο άρθρου για να χαρακτηρίσει τον δολοφόνο. Είναι ίσως ένα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία της ανάλυσης της συμπεριφοράς του συγκεκριμένου μέσου ενημέρωσης σε αυτή την υπόθεση. Η εφημερίδα χαρακτηρίζει τον θύτη με την νομική και οικογενειακή του ιδιότητα (σύζυγος, δολοφόνος) ενώ χρησιμοποιεί το πλήρες όνομά του με το χαϊδευτικό του (Μπάμπης Αναγνωστόπουλος) και φυσικά του αποδίδεται ο χαρακτηρισμός γυναικοκτόνος για πρώτη φορά. Για το θύμα προτιμάται η χρήση του ονοματεπωνύμου του (Καρολάιν Κράουτς). Και σε αυτή την περίπτωση ο θύτης εμφανίζεται με το χαϊδευτικό του ονόματός του γεγονός που δεν συναντάται σε καμιά άλλη υπόθεση γυναικοκρατίας από αυτή την εφημερίδα. Ακούσια, ίσως, μεταφέρεται στον αναγνώστη μια πιο «ανθρώπινη» πλευρά του συζυγοκτόνου με προσιτά χαρακτηριστικά πέρα από την συνηθισμένη μορφή των αστυνομικών αρθρογραφιών. Παρόμοιο και εδώ το ύφος γραφής της «*Εφημερίδας των Συντακτών*» κινείται σε ήπιες εκφράσεις με καθαρά ενημερωτικό χαρακτήρα. Άξιο σχολιασμού είναι και το γεγονός ότι η εφημερίδα σε ένα από τα άρθρα της σχολιάζει την τοποθέτηση μη προβλεπόμενου εμβλήματος με ακροδεξιό νόημα (κατά την εφημερίδα), επάνω στην στολή υπηρεσίας ενός εκ των αστυνομικών της συνοδείας του συζυγοκτόνου. Είναι μια παρατήρηση που συναντάται μόνο σε αυτή την εφημερίδα και είναι άσχετη βεβαία με την ουσία της υπόθεσης που καλύπτει το άρθρο.

Το «*Πρώτο Θέμα*» κάνει χρήση μιας μεγάλης ποικιλίας χαρακτηρισμών για τον θύτη μέσα στην αρθρογραφία του (συζυγοκτόνος, 32χρονος πιλότος, Χαράλαμπος Αναγνωστόπουλος, Μπάμπης, κατηγορούμενος) χωρίς όμως να του αποδίδεται ο χαρακτηρισμός γυναικοκτόνος και χωρίς αναφορά στην έμφυλη βία. Το θύμα αναφέρεται ως 20χρονη Κάρολαιν ή ως Κάρολαιν. Το επίσης αξιοσημείωτο για

αυτή την εφημερίδα είναι το ερώτημα που διατυπώνεται σε ένα άρθρο της γύρω από το ποια θα είναι η ποινική αντιμετώπιση του 32χρονου πιλότου όταν έρθει η ώρα της δικής από το Μεικτό Ορκωτό Δικαστήριο και ενώ χαρακτηρίζει την πράξη του στυγερό και ειδεχθές έγκλημα, που συντάραξε το πανελλήνιο. Το ύφος γραφής καθώς και η εν γένει τοποθέτηση της εφημερίδας στην παρουσίαση της υπόθεσης προσδιορίζεται από ήπια εκφραστικά μέσα, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της αρθρογραφίας της στην ενημέρωση της κοινωνίας. Και σε αυτή την εφημερίδα εμφανίζεται το χαϊδευτικό του ονόματος του συζυγοκτόνου, επιλογή που προσδίδει μια προσिता «ανθρώπινη» διάσταση στον χαρακτήρα του, τελείως διαφορετική από τις απρόσωπες αναφορές και τις τυποποιημένες εκφράσεις των αστυνομικών ρεπορτάζ.

Τελευταία υπόθεση ακραίας μορφής έμφυλης βίας που εξέτασε η παρούσα μελέτη, ήταν και η δολοφονία της 26χρονης Γαρυφαλλιάς Ψαράκου, από τον σύντροφό της, τον Ιούλιο του 2021 στη Φολέγανδρο. Η δολοφονία της Γαρυφαλλιάς Ψαράκου, είχε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά ενός άγριου και βασανιστικού θανάτου, ενώ ο τρόπος κάλυψης και παρουσίασης του εγκλήματος, από τα μέσα ενημέρωσης, παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον. Κύριο χαρακτηριστικό των περισσότερων εφημερίδων του δείγματος (της έρευνάς μας), είναι η διακριτά ξεκάθαρη στάση τους έναντι των ισχυρισμών του δράστη, με επιτηδευμένα και εύστοχα ειρωνικά (κατά βάση) σχόλια, επιτυγχάνοντας όμως την επιθυμητή ισορροπία ανάμεσα στην δημοσιογραφική δεοντολογία και την έκφραση, μιας μορφής λαϊκής δυσαρέσκειας, απέναντι στο φαινόμενο της γυναικοκτονίας.

Ξεκινώντας με την εφημερίδα «*Πρώτο Θέμα*», διαβάζουμε σε αναρτήσεις της εκφράσεις με έντονο ύφος, αλλά και με χαρακτηριστική γλαφυρότητα στην απόδοση της είδησης (π.χ προκλητικός για την μνήμη της Γαρυφαλλιάς, στυγερό έγκλημα). Για τον χαρακτηρισμό του θύτη χρησιμοποιούνται οι λέξεις: δολοφόνος, 30χρονος και κατηγορούμενος, ενώ το θύμα αναφέρεται ως 26χρονη κοπέλα, άτυχη κοπέλα, 26χρονη Γαρυφαλλιά, άτυχη Γαρυφαλλιά, Γαρυφαλλιά Ψαράκου. Είναι εμφανής η διάθεση της εφημερίδας να δημιουργήσει ιδιαίτερη αίσθηση στους αναγνώστες της επιλέγοντας τίτλους όπως, «Προκλητικός στην απολογία του ο δολοφόνος της Γαρυφαλλιάς», «Νέες αποκαλύψεις για την δολοφονία της Γαρυφαλλιάς», «Συγκλονίζει η μητέρα της Γαρυφαλλιάς» και χαρακτηρισμοί όπως, στυγερό έγκλημα. Η γενική στάση της εφημερίδας απέναντι στον δράστη είναι σαφώς

επικριτική και ειρωνική με διακριτικότητα, πάντα, αλλά με διάχυτα έντονο το σκωπτικό ύφος. Με ξεκάθαρο τρόπο στέκεται απέναντι στον δολοφόνο σχολιάζοντας αρνητικά και περιπαικτικά τις απαντήσεις που δίνει καθώς και τον τρόπο που επιλεγεί, ως κατηγορούμενος, να αντιμετωπίσει τις ερωτήσεις των ανωτάτων δικαστικών λειτουργιών. Είναι μια στάση που η συγκεκριμένη εφημερίδα δεν είχε τηρήσει στην υπόθεση των Γλυκών Νερών κατά την απολογία του συζυγοκτόνου, ούτε καν είχε προβεί σε κάποιας μορφής σχολιασμό της υπερασπιστικής του γραμμής. Σε τίτλο άρθρου της η εφημερίδα έχει εντός εισαγωγικών τον όρο ψυχική νόσος που αποδίδεται στην δράστη με σκωπτική, όμως διάθεση και φυσικά τον αμφισβητεί.

Η «*Εφημερίδα των Συντακτών*» κάνει χρήση του όρου γυναικοκτονία χωρίς όμως να χαρακτηρίζει τον δολοφόνο ως γυναικοκτόνο, επίσης ο θύτης καλείται ως δολοφόνος, κατηγορούμενος και ως νεαρός. Το θύμα αναφέρεται ως άτυχη γυναίκα, άτυχη Γαρυφαλλιά και ως Γαρυφαλλιά. Σε άρθρα της εν λόγω εφημερίδας γίνεται μνεία σε αποδοκιμασία του δράστη με την πράξη του να χαρακτηρίζεται ως γυναικοκτονία. Στην ίδια εφημερίδα παρατηρούμε να αφιερώνεται αρκετός χώρος στις δηλώσεις των δικηγόρων της υπόθεσης (του θύτη αλλά και της οικογένειας του θύματος), ενώ παρουσιάζεται με διακριτικότητα πλην όμως ξεκάθαρα και χωρίς σχολιασμούς η επίκληση της υπεράσπισης στα ψυχολογικά προβλήματα του δολοφόνου. Σε μια ανάρτησή της η εφημερίδα προσπαθεί να συνδέσει την συγκεκριμένη δολοφονία με την προηγούμενη των Γλυκών Νερών και αυτές στην συνέχεια με μια εν εξελίξει υπόθεση σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών, θέλοντας ίσως να μεγεθύνει την εικόνα της κακοποίησης των γυναικών τοποθετώντας το παρόν έγκλημα σε μια γενικότερη νοσηρή κατάσταση της ελληνικής κοινωνίας. Προς αυτή την κατεύθυνση τοποθετούνται και οι δηλώσεις της μητέρας του θύματος, που αν και σκληρές στην έκφρασή τους (αποκαλεί τον δολοφόνο αλήτη) κάνει αναφορά σε αλλαγή νοοτροπίας στην διαπαιδαγώγηση των αγοριών. Η «*Εφημερίδα των Συντακτών*» είναι η μονή από τα μέσα ενημέρωσης του δείγματος της έρευνας που προσπαθεί να προσδώσει πολιτική χροιά στην υπόθεση δολοφονίας της Γαρυφαλλιάς Ψαράκου με εκτεταμένες αναφορές στις δηλώσεις της Πρόεδρου της Δημοκρατίας αλλά και των αργήτων των κοινοβουλευτικών κόμματος. Σε τίτλο άρθρου της εφημερίδας διαβάζουμε: «*Ισόβια στον κατηγορούμενο για την δολοφονία της Γαρυφαλλιάς*». Από τον τίτλο διαφαίνεται μια προσπάθεια έστω ηπιότερης προσέγγισης του εγκλήματος ή μετριασμού του και εμμέσως του δολοφόνου μιας και

δεν χρησιμοποιείται κάποιος σκληρότερος όρος όπως γυναικοκτόνος, παρότι η εφημερίδα χαρακτηρίζει έτσι την δολοφονία της 26χρονης. Δημιουργείται με αυτό τον τρόπο η σκέψη ότι η εφημερίδα χρησιμοποιεί καταγγελτικά στοχοποιητική ρητορική για το έγκλημα καθεαυτό, αλλά για τον δράστη – δολοφόνο διατηρεί μια ηπιότερη εκφραστική προσέγγιση, τόσο στους χαρακτηρισμούς όσο και στην παρουσίαση των θέσεών του, όπως διαβάζουμε σε τμήμα άρθρου: «φέρεται να ομολόγησε ότι μετά από μεταξύ τους διαπληκτισμό έσπρωξε την φίλη του με αποτέλεσμα η νεαρή γυναίκα να βρεθεί χτυπημένη, από την πτώση της στα βράχια, στην θάλασσα». Στην ίδια εφημερίδα γίνεται λόγος για το γεγονός ότι δράστης της γυναικοκτονίας δικάστηκε, έπειτα από απόφαση της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Νάξου, ως απόλυτα υγιής και με πλήρη επίγνωση των πράξεών του, παρά τους ισχυρισμούς του για ύπαρξη ψυχιατρικών προβλημάτων. Αναλύοντας το σύνολο της αρθρογραφίας της εφημερίδας παρατηρούμε ότι παρά την προσπάθεια που καταβάλλεται στην ανάδειξη του φαινομένου της έμφυλης βίας και της καταδίκης της γυναικοκτονίας, δεν παρατίθενται γνώμες ειδικών ούτε γίνεται προσπάθεια εστίασης στις βαθύτερες και ουσιαστικότερες αιτίες του προβλήματος, πέραν ίσως κάποιων αποσπασματικώς αναφερομένων. Η πολιτική διάσταση που επιχειρείται να δοθεί είναι επιγραμματική και όλη προσπάθεια κινείται στην επιφανειακή δημιουργία εντυπώσεων μέσω ανακοινώσεων μεμονωμένων κοινοβουλευτικών παραγόντων και συλλογικών διακηρύξεων πολιτικών σχηματισμών υπό την μορφή αναρτήσεων σε σελίδες εφαρμογών κοινωνικής δικτύωσης. Σε κάθε περίπτωση είναι μια προσπάθεια της «*Εφημερίδας των Συντακτών*» που πρέπει ίσως να αναγνωριστεί για την πρωτοβουλία της αυτή να αποδώσει την πολιτική διάσταση του φαινομένου και την ίδια στιγμή να παρουσιάσει τις θέσεις του πολιτικού συστήματος.

Αντίθετα η εφημερίδα «*Ελεύθερος Τύπος*» επιλεγεί μια πιο συντηρητική τακτική στην παρουσίαση – απόδοση του εγκλήματος, στοχεύοντας πρωτίστως στην ενημερωτική παράθεση των γεγονότων και των δηλώσεων των εμπλεκομένων. Αναλυτικότερα απουσιάζουν οροί και εκφράσεις που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένταση εξάπτοντας τα αισθήματα και προξενώντας επιθυμία αυτοδικίας, αντ' αυτού έχουμε την χρήση του όρου γυναικοκρατία. Η θέση της εφημερίδας αν και δεν παρουσιάζεται με λεξιλόγιο που να παραπέμπει σε πομπώδεις εκφράσεις και ηχηρούς τίτλους, καταφέρνει να αποδώσει την πραγματικότητα των ειδήσεων χωρίς υπερβολές. Δυστυχώς όμως απουσιάζει η βαθύτερη ανάλυση της

εγκληματικής πράξης γύρω από μια γενικότερη συζήτηση και προβληματισμό πάνω στα λεγόμενα καταρτισμένων επιστημόνων σε θέματα ψυχικής υγείας, συνταγματικού δικαίου και κοινωνικής φροντίδας. Η εφημερίδα αποκαλεί τον θύτη με ηλικιακά και νομικά χαρακτηριστικά ενώ για το θύμα επιλεγεί όρους όπως: 26χρονο κορίτσι, άτυχη κοπέλα και Γαρυφαλλιά Ψαράκου. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι μέσω των καταθέσεων των γονιών και της ξαδέρφης του θύτη γίνεται λόγος για χρήση ναρκωτικών ουσιών από τον δολοφόνο, σε προγενέστερο όμως χρόνο. Η εφημερίδα, αν και κάνει αναφορά στις δηλώσεις της μητέρας του θύματος, που εμπεριέχουν, απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς για τον δολοφόνο και εν μέρει την οικογένειά του, κινείται προσεκτικά με εκφραστικές επιλογές άνευ οξύτητας ή δηκτικότητας ή σκωπτικής διάθεσης (προς τον δολοφόνο), τοποθετημένη στην δεοντολογικά ορθή δημοσιογραφική παρουσίαση της δολοφονίας. Στην τελική φάση της δίκης με την ανάγνωση της ετυμηγορίας του δικαστηρίου, η εφημερίδα απλά κάνει αναφορά στο ότι ο δράστης κρίθηκε ένοχος χωρίς κανένα ελαφρυντικό, ενώ παρατίθεται το σκεπτικό του δικαστηρίου βάση του οποίου δεν αναγνωρίστηκε κανένα ελαφρυντικό.

Σε αντιδιαστολή η εφημερίδα «*Τα Νέα*» χρησιμοποιεί λεξιλόγιο και ορολογία που προκαλούν συναισθηματική διέγερση προσπαθώντας να εξάψουν (ίσως) το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Για τον σκοπό αυτό γίνεται μελετημένα η χρήση της λέξης «σοκ» μέσα στις δημοσιεύσεις της εφημερίδας ενώ στα άρθρα της τοποθετούνται στοχευόμενα μέσα στο γραπτό λόγο εκφράσεις όπως: «φρυχτό έγκλημα», «θρασύτατος δράστης» και «αποτροπιασμός». Επίσης και σε αυτή την περίπτωση γίνεται σύνδεση της δολοφονίας της Γαρυφαλλιάς Ψαράκου με την προηγούμενη δολοφονία στα Γλυκά Νερά. Το ενδιαφέρον στοιχείο ως προς την προσέγγιση του παρόντος εγκλήματος από *Τα Νέα* είναι η χρήση του όρου έμφυλη βία ενώ ο δράστης χαρακτηρίζεται ως γυναικοκτόνος. Η εφημερίδα εστιάζει και στον όρο της πατριαρχίας ως μια δύναμη αιτία που ενδέχεται να οδήγησε στο έγκλημα ή έστω θα μπορούσε να αποτελέσει μια βαθύτερη αιτία αυτού, χωρίς περαιτέρω ανάλυση και εξέταση. Με σαφή αλλά προσεκτικό τρόπο η εφημερίδα τάσσεται κατά του δράστη και των ισχυρισμών του καταδεικνύοντας την προσπάθειά του «να το παίξει τρελός» και φυσικά να ρίξει τις ευθύνες στο θύμα. Από «*Τα Νέα*» πληροφορούμαστε για αλλοπρόσαλλη συμπεριφορά του δολοφόνου κατά την παραμονή του ζευγαριού στο νησί, με οξύθυμη και άγαρμπη συμπεριφορά προς το

θύμα. Η εφημερίδα παρουσιάζει και μια διαφορετική διάσταση στο έγκλημα μεταφέροντας υποψία του θύματος για ενδεχόμενη παρακολούθηση του κινητού της τηλεφώνου από τον σύντροφό της και μετέπειτα δολοφόνο της, σύμφωνα με τα λεγόμενα της μητέρας της. Προς υποστήριξη αυτής της υποψίας η εφημερίδα παραθέτει την μη ανεύρεση των κινητών τηλεφώνων θύτη και θύματος. Από όλες τις δημοσιεύσεις της εφημερίδας απουσιάζουν σχόλια και συζητήσεις που θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν μια γενικότερη συζήτηση πάνω στο φαινόμενο της έμφυλης βίας και των ακραίων μορφών που αυτή δύναται να λάβει, ώστε να ευαισθητοποιηθεί η κοινωνία και να παραδειγματιστούν τα άτομα ως δρώσες οντότητες εντός αυτής. Εν κατακλείδι, «*Τα Νέα*» υιοθετούν λόγο εκφραστικά ηχηρό με έντονα καταγγελτική διάθεση προς τον δολοφόνο και την πράξη του, αντιβαίνοντας στους κανόνες της αντικειμενικής ενημέρωσης.

Αποτελεί εν τέλει ο όρος γυναικοκτονία έναν νεολογισμό; Ο νεολογισμός είναι ένας νέος ή απομονωμένος όρος στη διαδικασία εισαγωγής σε μια γλώσσα σε κοινή χρήση, αλλά δεν έχει γίνει ακόμη πλήρως αποδεκτός στην κυρίαρχη γλώσσα. Οι νεολογισμοί συνήθως επιβάλλονται από κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές και η γυναικοκτονία ήταν ένας νεολογισμός όταν πρωτοεμφανίστηκε και εξακολουθεί να συζητείται ως τέτοιος από πολλές χώρες που δεν έχουν ακόμη αποδεχτεί αυτόν τον όρο ως κοινωνικό φαινόμενο. Το ερώτημα αυτό επομένως, εγείρει πολυάριθμες συζητήσεις στην ελληνική κοινωνία, τόσο μεταξύ δημοσιογράφων και πολιτικών όσο και στην υπόλοιπη κοινωνία. Τα τελευταία χρόνια, μετά τις πολυάριθμες δολοφονίες γυναικών που έχουν καλυφθεί από τα Μέσα Ενημέρωσης, διάφορες οργανώσεις που προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα τα δικαιώματα των γυναικών, ζητούσαν τη χρήση του όρου γυναικοκτονία στα ΜΜΕ και την πολιτική ρητορική που εκδηλώνεται σε παρόμοιες ιστορίες σε άλλες χώρες, ιδιαίτερα σε χώρες της Λατινικής Αμερικής όπου το πρόβλημα είναι ορατό, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στην ελληνική πραγματικότητα, η πλευρά των περισσότερων συντηρητικών πολιτικών και δημοσιογράφων των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης, ως επί το πλείστον στην τηλεόραση και στις εφημερίδες, υποστηρίζει ότι αυτός ο όρος δεν είναι κατάλληλος για να περιγράψει τη φύση αυτών των εγκλημάτων, επειδή εξευτελίζει τις γυναίκες και αποτρέπει τη χρήση του κατά την κάλυψη αυτών των ιστοριών ή όταν αναφέρονται σε πολιτική σχετικά με τη βία κατά των γυναικών. Στον αντίποδα,

οι πιο φιλελεύθεροι και αριστεροί πολιτικοί φαίνονται να είναι περισσότερο δεκτικοί στον όρο γυναικοκτονία, αναγνωρίζοντας την ανάγκη του όρου για να ορίσουν το πρόβλημα σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και να προχωρήσουν σε πολιτικές για την αποτελεσματική προστασία των θυμάτων πριν να είναι πολύ αργά. Επίσης, οι δημοσιογράφοι σε φιλελεύθερες εφημερίδες ή διαδικτυακά ιστολόγια εμφανίζονται περισσότερο πρόθυμοι στο να χρησιμοποιήσουν αυτό το πλαίσιο για να αναφερθούν στη δολοφονία των γυναικών.

Εν κατακλείδι, η αποδοχή του όρου γυναικοκτονία δεν σημαίνει εξάλειψη του φαινομένου αλλά μπορεί να είναι μια πρώτη προσπάθεια για την ευαισθητοποίηση του κοινού, ενώ η απαίτηση για επιβολή ανάλογης ποινής στους δράστες βοηθά τελικά στην epούλωση των πληγών της κοινωνίας. Φυσικά, η αναμόρφωση της κοινωνίας δεν αποτελεί γεγονός που δύναται να συντελεστεί άμεσα. Αρχικά, απαιτείται οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας να αναλάβουν την ευθύνη που τους αναλογεί και να σταματήσουν να αγνοούν τις κοινωνικές διαστάσεις της έμφυλης βίας αντιμετωπίζοντάς την ως ιδιωτική υπόθεση. Ο ρόλος των δημοσιογράφων εδώ είναι εξίσου σημαντικός, καθώς είναι αναγκαίο να μεταβάλουν τη δημοσιογραφική κουλτούρα και να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα φύλου, και ιδιαίτερα τη γυναικοκτονία, με την κατάλληλη γλώσσα και πλαίσιο, ώστε να επηρεάσουν την κοινή γνώμη ως προς τη σοβαρότητα του θέματος. Η υφιστάμενη δημοσιογραφική προσέγγιση διαιωνίζει τα κοινωνικά κατασκευασμένα φύλα και την πατριαρχική κουλτούρα αποτυπώνοντας αυτά τα εγκλήματα ως μεμονωμένα γεγονότα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας την έρευνά μας γύρω από το φαινόμενο τα έμφυλης βίας σε βάρος της γυναίκας εντός της ελληνικής κοινωνίας, θα λέγαμε ότι αυτό είναι ένα πρόβλημα πολλαπλών μεταβλητών με πολυπαραγοντική διάσταση ως προς την επίδραση στα άτομα αλλά και στην κοινωνία. Αυτή ακριβώς η αλληλεπίδραση παραγόντων και καταστάσεων είναι που ανατροφοδοτεί το πρόβλημα ενώ αποπροσανατολίζει κάθε προσπάθεια εστίασης σε αυτό, οδηγώντας πολλές φορές σε υπεραναλύσεις άνευ ουσίας ή απλές περιγραφές χωρίς ουσιαστικό υπόβαθρο.

Μέσα από μια σύντομη ιστορική αναδρομή μπορούμε να δούμε ότι η βία σε βάρος της γυναίκας παρουσιάζει κοινωνικά, θρησκευτικά, οικονομικά και βιολογικά χαρακτηριστικά και αίτια. Από τις απαρχές της σύστασης των πρώτων οργανωμένων κοινωνικών δομών οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων δεν οικοδομήθηκαν στη βάση της ισότητας και της υγιούς εκπροσώπησής τους μέσα σε αυτές. Η αντιπαλότητα των δύο φύλων ήταν συνεχής και δεδομένη από την αρχική μητριαρχική οργάνωση της κοινωνίας. Η ανάγκη για επιβίωση, η οποία έδωσε τα σκήπτρα του ελέγχου των κοινωνικών δομών στο «ισχυρότερο» φύλο μέσω της πατριαρχικής οργάνωσης των εξουσιών μέσα στην κοινωνία, έδωσε συνέχεια στην αέναη μάχη των δύο φύλων. Από τα πρώιμα στάδια της παρουσίας του ανθρώπου επάνω στη γη και βάσει της γενικότερης συμπεριφοράς του, συναγάγουμε ότι δύο είναι τα ένστικτα που φέρεται να υπακούει : της επιβίωσης και της κυριαρχίας. Όταν η ανάγκη για επιβίωση ικανοποιήθηκε, η επιθυμία για κυριαρχία έγινε διακαής πόθος, ένα αρχέγονο ένστικτο

επιβολής και επικράτησης, το οποίο όμως ακολουθεί τον άνθρωπο έως τις μέρες μας. Αυτή ακριβώς η επιθυμία για κυριαρχία και επιβολή πάνω στους άλλους είναι που γεννά τη βία και την αδικία.

Έπειτα από αυτή τη σύντομη αναδρομή στο παρελθόν ερχόμαστε στο παρόν της ύπαρξής μας να εξηγήσουμε και να ερμηνεύσουμε σε ένα βαθμό το ζήτημα της έμφυλης βίας. Όπως προαναφέρθηκε, μετά την επικράτηση του πατριαρχικού μοντέλου οργάνωσης της κοινωνίας ο άνδρας τέθηκε επικεφαλής κάθε μορφής εξουσίας. Αυτά τα αρχικά πρότυπα πέρασαν ανόθευτα από τις πρώτες οργανωμένες κοινωνίες στα πρώτα συστήματα νόμων και στην πορεία της ιστορίας αυτή η διάκριση των δύο φύλων έφτασε ως τις μέρες μας. Παρά τους αγώνες για ισότητα οι διακρίσεις σε βάρος της γυναίκας συνεχίζονται, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις κοινωνικά και θρησκευτικά κατεστημένα εμποδίζουν την αλλαγή νοοτροπίας, προς μια ισόρροπη σχέση ανάμεσα στα δύο φύλα. Καρπός αυτής της άδικης αντιμετώπισης της γυναίκας μέσα στην κοινωνία και την καθημερινότητα είναι η βία την οποία υφίσταται.

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η εξέταση του φαινομένου της έμφυλης βίας μέσα στην ελληνική κοινωνία καθώς και ο τρόπος με τον οποίο αυτή παρουσιάζεται από τα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Για την εξέταση και την εν συνεχεία ανάλυση του φαινομένου της βίας σε βάρος της γυναίκας επιλέχθηκαν τέσσερις υποθέσεις γυναικοκτονιών, όπως αυτές παρουσιάστηκαν από τέσσερις συγκεκριμένες ηλεκτρονικές εφημερίδες. Οι εφημερίδες αυτές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα πολιτικών απόψεων, γεγονός που καθιστά τη συγκεκριμένη ανάλυση περισσότερο σφαιρική όσον αφορά την ολόπλευρη απήχηση της βίας 'έναντι των γυναικών στο πλαίσιο της ελληνικής πολιτείας. Αποτελεί σημαντικό στοιχείο της εξέτασης του φαινομένου της έμφυλης βίας και των διακρίσεων απέναντι στη γυναίκα η εξέταση του τρόπου διαχείρισης της είδησης όσον αφορά την πολιτική χροιά και κυρίως το ιδιαίτερο αποτύπωμα αυτής της ενημέρωσης σε ένα εκτεταμένο εύρος πολιτικού φάσματος, το οποίο θα δώσει ευκρινώς την εικόνα του φαινομένου αυτού στην ελληνική κοινωνία.

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν, παρατηρούμε ότι όλες οι υποθέσεις που εξέτασε η παρούσα μελέτη αντιμετωπίστηκαν από τις εφημερίδες του δείγματος με κύριο γνώμονα την ενημέρωση, αφήνοντας τη βαθύτερη ανάλυση για τη γενεσιουργό αιτία των εγκλημάτων σχεδόν ανέγγιχτη σε όλες τις περιπτώσεις. Στο τμήμα της

ενημέρωσης και της αντικειμενικά υπεύθυνης παρουσίασης των γεγονότων τα έντυπα που χρησιμοποιήθηκαν στο δείγμα λειτούργησαν με τρόπο συναφή της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και με αίσθηση υπευθυνότητας απέναντι στην προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αλλά και με σεβασμό απέναντι στη δικαιοσύνη και τους κανόνες της ποινικής δικονομίας. Τα μέσα ενημέρωσης, ακόμα και σε τοπικό επίπεδο, αντιλαμβάνονταν τη σημασία αλλά και τη σπουδαιότητα της ολόπλευρης κάλυψης των υποθέσεων, χωρίς ακρότητες και κυρίως χωρίς εκφράσεις που θα μπορούσαν να προκαλέσουν κινήσεις αντεκδίκησης ή μία γενικότερη κοινωνική αναταραχή. Όλα αυτά βέβαια έλαβαν χώρα χωρίς να υπάρξει υποβάθμιση της σοβαρότητας και της σκληρότητας των τετελεσμένων εγκλημάτων.

Σε αυτό το σημείο καλό θα ήταν να τονισθεί ο ιδιαίτερος δύσκολος ρόλος της ενημέρωσης ως προς την μεταφορά τέτοιου είδους ειδήσεων στο ευρύ κοινό, οι οποίες εμπεριέχουν αποκρουστικές μορφές βίας. Η δυσκολία αυτή έγκειται στο γεγονός της διατήρησης αφενός του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας και αφετέρου της παρουσίασης των γεγονότων με αντικειμενικότητα και αποφυγή των ακροτήτων, χωρίς όμως να αποκρύπτεται ή να υποβαθμίζεται το γεγονός ότι οι διαπραχθείσες δολοφονίες αποτελούν εγκλήματα έμφυλης βίας. Γίνεται επομένως εύκολα αντιληπτή η δυσκολία τήρησης των λεπτών αυτών γραμμών κατά την παρουσίαση των εγκλημάτων αυτών.

Σε γενικές γραμμές τα έντυπα του δείγματος της παρούσας έρευνας, σε πολλά σημεία χρησιμοποίησαν έντονο λόγο με καταγγελτικό ύφος αναφορικά με τα διαπραχθέντα εγκλήματα, ενώ η γλώσσα επικοινωνίας με τους αναγνώστες ήταν ευπρεπής. Η παρουσίαση των γυναικοκτονιών ακολούθησε την πεπατημένη οδό ενός αστυνομικού ρεπορτάζ τόσο στην τυπικότητα των εκφράσεων όσο και στις τεχνικές προσέγγισης των γεγονότων αλλά και στη συνολική διαχείρισή τους ως ειδήσεις.

Παρόλα αυτά, η απουσία μιας ιδιαίτερης διεισδυτικής ματιάς ως προς την παρατήρηση και ανάλυση των γεγονότων, στον πυρήνα των αιτιών τους, ποτελεί σημαντική έλλειψη. Στο σύνολό του τα έντυπα καθώς και η ηλεκτρονική μορφή τους στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν το φαινόμενο της έμφυλης βίας κατά βάση με ενημερωτική διάθεση και επιγραμματική παράθεση κάποιων αιτιών, ενώ θα μπορούσε ίσως να χαρακτηριστεί η έκφραση τους αδιάφορη. Σε περιπτώσεις γυναικοκτονιών, όπου η έμφυλη βία αποκτά ακραία και αποκρουστικά

χαρακτηριστικά, ο Τύπος παρουσιάζει μία αδυναμία αντίληψης συνολικά των διαφόρων παραμέτρων του προβλήματος, αδυνατώντας να ξεπεράσει το σοκ της φρίκης ή την αμηχανία της αποκρουστικότητας της είδησης, ακολουθώντας, έτσι, τον γενικότερο αιφνιδιασμό της κοινωνίας και καταγράφοντας απλώς, σε ορισμένες περιπτώσεις, το γεγονός.

Ευθύνη και χρέος του Τύπου αλλά και εν γένει των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αποτελεί, πέρα από την αντικειμενική παρουσίαση της είδησης, η ευαισθητοποίηση του κοινού ενώπιων του προβλήματος και κατ' επέκταση η παρουσίαση προτάσεων επίλυσής του μέσα από ένα γόνιμο και εποικοδομητικό διάλογο με την ίδια την κοινωνία. Στην κατεύθυνση αυτή τα μέσα ενημέρωσης και ειδικότερα οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι επιβάλλεται να γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες και τις ευαίσθητες πτυχές της ελληνικής παθογένειας όσο το δυνατόν καλύτερα, ώστε πέρα από το θάρρος της γνώμης να διαθέτουν και την ικανότητα της ολόπλευρης ανάδειξης του προβλήματος και, τέλος, την ουσιαστική πρόταση λύσης.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι η έμφυλη βία ως φαινόμενο και κατάσταση είναι βαθιά ριζωμένη στη σύγχρονη πραγματικότητα ενώ οι ακραίες μορφές αυτής κατά καιρούς έχουν απασχολήσει τα αστυνομικά χρονικά – και όχι μόνο. Δυστυχώς όμως, και παρά το γεγονός της ανάπτυξης της κοινωνίας μας σε τεχνολογικό αλλά και πνευματικό επίπεδο, στις μέρες μας ακραίες μορφές έμφυλης βίας με την πιο αποκρουστική εκδοχή της, αυτή της γυναικοκτονίας, παρουσιάζουν πρωτόγνωρη άνθηση.

Η παρούσα μελέτη προσπάθησε να παρατηρήσει το φαινόμενο από τις απαρχές του, εν συνεχεία να ακολουθήσει την ιστορική του πορεία και εν τέλει να αποδώσει την πραγματική διάσταση των γυναικοκτονιών στην Ελλάδα όπως αυτές παρουσιάζονται από τα Μέσα Ενημέρωσης. Πολλά ελέχθησαν γύρω από την αντιμετώπιση γενικά του προβλήματος αλλά και ειδικότερα από συγκεκριμένα μέσα ενημέρωσης της Ελλάδας, ενώ προβλήθηκε αρκετά και το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου αντιμετωπίζεται το ζήτημα. Σε κάθε περίπτωση και αναλογιζόμενοι όλα τα

παραπάνω, δημιουργείται μια σύγχυση γύρω και μέσα από αυτή την πληθώρα πληροφοριών. Για τον λόγο αυτό και για την καλύτερη οργάνωση της συνολικής μελέτης κρίνεται απαραίτητο να προβούμε στις ακόλουθες παραδοχές: το πρόβλημα των διακρίσεων και της βίας σε βάρος της γυναίκας δεν αποτελεί πρόβλημα χρήσης δεδομένης ορολογίας ούτε και επιλύεται μέσω αυτής. Ακόμη, το φαινόμενο της έμφυλης βίας είναι ζήτημα νοοτροπίας, το υπόβαθρο του οποίου ποικίλει ανάλογα της ιστορικής περιόδου και των κοινωνιών επηρεαζόμενο από θρησκευτικά αλλά και πολιτικοκοινωνικά στερεότυπα. Επιπλέον, ο τρόπος που τα Μέσα Ενημέρωσης εστιάζουν και παρουσιάζουν το έγκλημα της γυναικοκτονίας εμπεριέχει χαρακτηριστικά και ιδιότητες που διαφοροποιούνται από το σύνολο των παραγόντων και των καταστάσεων που έχουν ήδη προαναφερθεί, καλύπτοντας κοινωνικά πρότυπα οργάνωσης, πολιτικές θεωρίες δόμησης της κοινωνίας, θρησκευτικά συστήματα με παρεμβατική διάθεση στους κοινωνικούς δεσμούς και την πολιτική.

Εστιάζοντας στην αντιμετώπιση των προβλημάτων έμφυλης βίας καθώς και των ακραίων μορφών που αυτά δύναται να λάβουν, είναι άμεση ανάγκη πρώτον η αναγνώριση από την κοινωνία του προβλήματος και της έκτασης που αυτό έχει λάβει και στη συνέχεια η ανάληψη της όποιας δράσης ή των προσπαθειών προς επίλυση ή μετριασμό του. Στις δράσεις αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας είναι σημαντικό να αναθεωρηθεί εξίσου από την πολιτεία και την κοινωνία κάθε έκφραση διχασμού και διάκρισης των φύλων μακριά από υπερβολές και γραφικότητες ακραίου φεμινιστικού πάθους που εν μέρει συντελούν αφενός στη διατήρηση των στερεοτύπων έναντι της γυναίκας, αφετέρου δε στη συντήρηση των διακρίσεων μεταξύ των δύο φύλων. Άμεση συνέπεια και συνέχεια αυτής της αναθεώρησης είναι η αλλαγή νοοτροπίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο που θα οδηγήσει στην υιοθέτηση τρόπων διαπαιδαγώγησης αποστασιοποιημένων από τη βία και τις διακρίσεις φύλου. Είναι αναγκαίο, επομένως, τα Μέσα Ενημέρωσης δεδομένης της δύναμης που διαθέτουν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης να εναρμονιστούν στην απόδοση των κακοποιητικών συμπεριφορών και των καταστάσεων έμφυλης βίας –που οδηγούν συχνά στη γυναικοκτονία-, με τρόπο που να καυτηριάζει τις πράξεις αυτές, να ευαισθητοποιεί το κοινωνικό σύνολο και να προτείνει μέσω γόνιμου και ουσιαστικού διαλόγου πρακτικά εφαρμόσιμες λύσεις.

Τέλος, και αφού έχουν προκύψει τα παραπάνω, επιβάλλεται μία ουσιαστική και στοχευμένη αναπροσαρμογή του νομικού συστήματος –και όχι συγκεκριμένων

πλαισίων- ενάντια στην κακοποιητική συμπεριφορά με απόλυτη καταδίκη από τη δικαιοσύνη κάθε εγκλήματος που προέρχεται από καταστάσεις έμφυλης βίας και στοχεύει στο φύλο. Είναι χρέος όλων μας και ιστορική αναγκαιότητα η καταπολέμηση της έμφυλης βίας και η καταδίκη της γυναικοκτονίας εν γένει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Καούνη, Α., 2019. *ΜΜΕ και Γυναικοκτονία* [online]. Διαθέσιμο στο <https://www.mcaounilaw.gr/%CE%B4%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/changemediaforher/225-%CE%BC%CE%BC%CE%B5-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%B1> [Ημερομηνία πρόσβασης : 10 Δεκεμβρίου 2022].

Καρδάρá, Α., 2020. *Ενδοοικογενειακή Βία & Σύγχρονες Κοινωνίες* [online]. postmodern making multiple choices. Διαθέσιμο στο <https://www.postmodern.gr/2020/11/24/endooikogeneiaki-via-syghrones-koin/> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Κασάπογλου, Α., 2022. *Εννοιολογικά ζητήματα, κοινωνικό πλαίσιο και πραγματικότητα γύρω από τις γυναικοκτονίες* [online]. Crime Times (τεύχος 19). Διαθέσιμο στο <https://www.crimetimes.gr/ennoiologika-zitimata-koinwniko-pla/> [Ημερομηνία πρόσβασης : 10 Δεκεμβρίου 2022].

Κατσανδρή, Αι., 2021. *Γυναικοκτονία ή άνθρωποκτονία; Η έμφυλη βία στις μέρες μας* [online]. JUSTINA.GR ΔΙΚΑΙΟ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ- ΠΟΛΙΤΙΚΗ. Διαθέσιμο στο <http://www.justina.gr/%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CE%BE%CE%B5%>

[CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CF%89%CE%BD/%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%AE-%CE%AC%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%B7-%CE%AD%CE%BC%CF%86%CF%85/](#) [Ημερομηνία πρόσβασης : 10 Δεκεμβρίου 2022].

Κατσουρίδης, Π., 2021. *Γυναικοκτονία – Ορισμός και τύποι* [online]. Psychopolis. Διαθέσιμο στο <https://psychopolis.gr/ginaikoktonia-orismos-tipoi/> [Ημερομηνία πρόσβασης : 10 Δεκεμβρίου 2022].

Μωραΐτη, Μ., 2020. *Οι Διαστάσεις της Έμφυλης Βίας στην Ελλάδα* [online]. PSYCHOLOGY Η Πύλη της Ψυχολογίας. Διαθέσιμο στο <https://www.psychology.gr/violence-abuse/5201-oi-diaastaseis-tis-emfylis-vias-stin-ellada.html> [Ημερομηνία πρόσβασης : 15 Δεκεμβρίου 2022].

Παπαδοπούλου, Μ., και Τσαλουχίδη, Ει., 2021. *Γιατί μιλάμε για εμφυλη βία* [online]. antapo/crisis. Διαθέσιμο στο <https://www.antapocrisis.gr/%ce%b3%ce%b9%ce%b1%cf%84%ce%af-%ce%bc%ce%b9%ce%bb%ce%ac%ce%bc%ce%b5-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%ce%b5%ce%bc%cf%86%cf%85%ce%bb%ce%b7-%ce%b2%ce%af%ce%b1/> [Ημερομηνία πρόσβασης : 10 Δεκεμβρίου 2022].

Πική, Ε., 2013. *Η ΒΙΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ* [online]. Ψυχολογικές Γνώμες (τεύχος 3). Διαθέσιμο στο <http://www.psychological-opinions.gr/el/content/violence-recognition-treatment> [Ημερομηνία πρόσβασης : 10 Δεκεμβρίου 2022].

Σανδάλη, Λ., 2001. *Το θεσμικό πλαίσιο και οι πολιτικές προώθησης της ισότητας των δύο φύλων* [online]. Εργασία. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Διαθέσιμο στο https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/12/2/339.pdf [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Στογιαννίδου, Κ., 2020. *Η καταπολέμηση της έμφυλης βίας μέσω της νομοθετικής και ουσιαστικής κατοχύρωσης της ισότητας των δύο φύλων* [online]. Xronos.gr. Διαθέσιμο

στο <https://xronos.gr/arthra/i-katapolemisi-tis-emfyliis-vias-meso-tis-nomothetikis-kai-oysiastikis-katohyrosis-tis> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Τσατσάνη, Γ., 2022. Έμφυλη βία και ΜΜΕ [online]. δημοσιογραφία. Διαθέσιμο στο <https://dimosiografia.com/emfyli-via-kai-mesa-mazikis-enimerosis/> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Τσώνη, Σ., 2020. *Κατανοώντας την έμφυλη βία* [online]. Psychology now. Διαθέσιμο στο <https://www.psychologynow.gr/arthra-psychologias/koinonia/via/9879-katanoontas-tin-emfyli-via.html> [Ημερομηνία πρόσβασης : 15 Δεκεμβρίου 2022].

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Al Agkmpari, F., 2020. *The portrayal of femicide in Greek media* [online]. Πτυχιακή εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Διαθέσιμο στο <https://ikee.lib.auth.gr/record/320844/files/GRI-2020-28333.pdf> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Fakunmoju, S.B, Bammekke, F.O. 2017. *GENDER-BASED VIOLENCE BELIEFS AND STEREOTYPES: CROSS-CULTURAL COMPARISON ACROSS THREE COUNTRIES* [online]. Review. International Journal of Asian Social Science. (vol7, n9) p. 738-753. Διαθέσιμο στο <https://archive.aessweb.com/index.php/5007/article/view/2933/4452> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Glick, P., Fiske, S.T., Mladinic, A., Saiz, J.L., Abrams, D., Masser, B., Adetoun, B., Osagie, J.E., Akande, A., Alao, A., Annetje, B., Willemsen, T. M., Chipeta, K., Dardenne, B., Dijksterhuis, A., Wigboldus, D., Eckes, T., Six-Materna, I., Expósito, F., . . . López, W.L 2000. *Beyond prejudice as simple antipathy: Hostile and benevolent sexism across cultures* [online]. Journal of Personality and Social Psychology, (vol 79, n5) p.763–775. Διαθέσιμο στο <https://psycnet.apa.org/record/2000-00920-007> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Hunnicut, G., 2009. *Varieties of Patriarchy and Violence Against Women: Resurrecting “Patriarchy” as a Theoretical Tool* [online]. Review. Sage Journals (vol

15, n5). Διαθέσιμο στο

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1077801208331246> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Sarup, K., 2005. *Violence Against Women And Role Of Media* [online]. Scoop World INDEPENDENT NEWS. Διαθέσιμο στο

<https://www.scoop.co.nz/stories/WO0501/S00113.htm> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

Shayovitz, R.S., 2018. *'She knew he would murder her' The role of the media in the reconstruction of intimate femicide* [online]. University of Stavanger. Διαθέσιμο στο

<https://journals.uis.no/index.php/JCSW/article/view/157> [Ημερομηνία πρόσβασης : 15 Δεκεμβρίου 2022].

Watto, S.A., 2009. *Conventional Patriarchal Ideology of Gender Relations: An Inexplicit Predictor of Male Physical Violence against Women in Families* [online].

Review. European Journal of Scientific Research (vol 36, n4) p. 561 – 569.

Διαθέσιμο στο https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/14786736/ejsr_36_4_07-libre.pdf?1390863663=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DConventional_Patriarchal_Ideology_of_Gen.pdf&Expires=1693752059&Signature=P7ZMqeVXt~qbZhpMcnN48jgPNrN-zFPtlPh6b84dgx0p9X44MAEj5TW0Xu4RyKnTFjNGfb0iaVnEDB9WNQAY9TJe4RdmRamyBvYRsMbJ35QIGXS8O3mwnI3-2D2J5M5plsZp-JHh6pA7LCKBqIpwaD7MplCZFiKyxdRVogSx-o8W~3WQBWdEIPGGSoWGLw5hfjzr8DzdAZFr6cOhG4~ZdaxsmY0NzZqoAe~3GgwjqNYjx9TB8A~UtFJmwkCxrTw4moZyLW5mp980ejrESc5adQdQFZ6OQwtGT63rvIT7A4njr5LQXQ1CtnW0S5-kNzhrxpVNjNWb-rRlfxHCjx459A__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA [Ημερομηνία πρόσβασης : 15 Δεκεμβρίου 2022].

womensmediacenter.com 2018. *Media and #MeToo: How a movement affected press coverage of sexual assault* [online]. Διαθέσιμο στο

<https://womensmediacenter.com/reports/media-and-metoo-how-a-movement-affected-press-coverage-of-sexual-assault> [Ημερομηνία πρόσβασης : 20 Δεκεμβρίου 2022].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.xlsx